

Når ønsket er et helt normalt liv

*Evaluering af Den Sociale Udviklingsfond
– et socialpædagogisk tilbud til unge og voksne*

Denne rapport omfatter et sammendrag (s. 4-17) og en hovedrapport (s. 18-66).
Sammendraget kan læses som en selvstændig rapport men udgør samtidig
introduktionen til hovedrapporten.

Udarbejdet af:
Sofie Bertolt Nielsen & Ea Helth Øgendahl
for Den Sociale Udviklingsfond

Den Sociale Udviklingsfond
Nørregade 49, 1 th.
2000 Odense C

Telefon: 8619 2800

www.suf.dk

Marts 2011

NÅR ØNSKET ER ET HELT NORMALT LIV - SAMMENDRAG **4**

HOVEDKONKLUSIONER	6
ANBEFALINGER	8
UNDERSØGELSEN KORT FORTALT	9
RESULTATERNE INDEN FOR HVERT HOVEDOMRÅDE	13
DET SOCIALE OMRÅDE	13
DET PSYKISKE OMRÅDE	14
KRAV FRA OMGIVELSERNE	15
SAMLET RESULTAT	16

NÅR ØNSKET ER ET HELT NORMALT LIV - HOVEDRAPPORT **18**

DEL 1: FIRE CENTRALE RESULTATER **19**

HELHEDEN	19
SOCIALKONSULENTEN	22
FAMILIEN	24
FORVENTNINGERNE	25

DEL 2: RESULTATER INDEN FOR UNDERSØGELSENS INDIKATORER **29**

DET SOCIALE OMRÅDE	29
VENNER	29
FORÆLDRE	31
FORHOLDET TIL SOCIALKONSULENTEN	33
KONTAKT TIL ANDRE INSTANSER	35
ANGST/SOCIAL FOBI/MISTILLID	37
FÆLLESARRANGEMENTER I SUF	38
DET PSYKISKE OMRÅDE	40
DEPRESSION/PSYKOSE/ANDET	40
SELVERKENDELSE	41
SELVVÆRD	43
MISBRUG	44
VREDE/AGGRESSIVITET	45
URO/STRESS/KONCENTRATIONSBEVÆR	47
GRÆNSER	48
MOTIVATION	49
KRAV FRA OMGIVELSERNE	51
BESKÆFTIGELSE	51
ALMINDELIG DAGLIG LEVEVIS (ADL)	53
KRAV OG FORVENTNINGER FRA OMGIVELSERNE (SAGSBEHANDLERE, PÅRØRENDE MV.):	54

AFTALER	55
SAMLET SET	56
DEL 3: UNDERSØGELSENS OPBYGNING	58
SUF'S EVALUERINGS- OG DOKUMENTATIONSPROJEKT	58
DEN KVALITATIVE UNDERSØGELSE	59
DOKUMENTATION – IKKE KUN ET SPØRGSMÅL OM TAL	64
KVALITETSSIKRING	65
LITTERATUR	66

Når ønsket er et helt normalt liv

- Sammendrag

I Danmark er cirka 15.000 børn og unge anbragt uden for eget hjem¹. Mange af dem har det svært socialt og/eller psykisk og klarer sig som regel dårligere end deres ikke-anbragte jævnaldrende (SFI Compell 2006). De har et stort behov for støtte fra voksne, der anerkender og forstår dem, både under og efter anbringelsen. Hvis disse børn og unge ikke mødes af kompetente voksne, vil mange risikere at ende i alvorlige problemer knyttet til kriminalitet, misbrug, manglende uddannelse/tilknytning til arbejdsmarkedet, ensomhed, isolation eller selvskadende adfærd.

Resultatmåling og intern læring

Nærværende rapport er en analyse og evaluering af det arbejde, Den Sociale Udviklingsfond (SUF) laver i forhold til disse udsatte unge. Undersøgelsen er en del af et større evaluerings- og dokumentationsprojekt, som SUF igangsatte i 2007 med henblik på at synliggøre resultater og sikre intern læring. Projektet er samtidig et udtryk for, at SUF ønsker at være på forkant med en generel tendens gående i retning af krav om bedre dokumentation af socialpædagogisk indsats. Denne rapport præsenterer foreløbige resultater fra en del af projektet; en kvalitativ undersøgelse, der omfatter 17 unge indskrevet i SUF.

Samlet set giver denne undersøgelse et billede af en målgruppe med mange, svære og sammensatte problemstillinger – unge, som er svære at rumme i andre tilbud.

”Mange unge kommer til os, fordi de ikke kan rummes andre steder – alternativet ville være en døgninstitution. Vi er derimod et bosted, der hjælper de unge videre til egen lejlighed”

- Mads, leder på Bostedet Stranden, SUF”.

Udvikling trods svære problemer

Undersøgelsen indikerer, at SUF formår at afhjælpe de unges udfordringer. I forhold til de i undersøgelsen opstillede indikatorer, så reduceres de unges problemer i løbet af det første år med en fjerdedel. Det vurderes, at SUF’s helhedsorienterede tilgang til arbejdet med de unge, og deres evne til at manøvrere i et farvand med mange forskelligrettede forventninger, er medvirkende til at skabe dette resultat.

¹ Ifølge Danmarks Statistik er ca. 15.260 børn og unge i seneste opgørelse (2007) anbragt uden for hjemmet i enten familiepleje, døgninstitution, akutinstitution, socialpædagogisk opholdssted, kost-, ungdoms-, eller efterskole, eget værelse, skibsprojekt eller kommunalt døgntilbud.

At dokumentere præstation fremfor proces

Der er i de senere år kommet et større fokus på resultatmåling inden for det sociale område (Haahr & Engelbrekt 2010)². Et eksempel på et mere omfattende tiltag er det Sociale Indikator Projekt (SIP)³. Inden for det socialpædagogiske felt er resultatmåling dog fortsat et forholdsvis nyt fænomen. Tendensen har i mange år været, at de fleste socialpædagogiske tilbud foretager procesevaluering, men at der indtil nu ikke været lavet det store arbejde i forhold til egentlig resultatmålinger (Jan Alder, Akkreditering Danmark, 2010). Dette kombineret med det forhold, at der ikke er mange organisationer, der ligner SUF i forhold til størrelse og bredden i deres tilbud, gør det vanskeligt at sætte resultaterne i denne rapport i forhold til andre.

”Hans problematik er flersidig, fordi der både er autisme og et massivt omsorgssvigt. Det betyder, at der ikke skal ret meget til, før han afskriver de mennesker, han er sammen med”.

- Socialkonsulent, om en Mikkel

At måle socialpædagogisk arbejde

En faktor, der gør det vanskeligt at måle på socialpædagogisk arbejde, er, at mange andre forhold end den pågældende indsats kan påvirke resultaterne (Søndergaard & Jacobsen 2010). Der er imidlertid et ønske om at lave sådanne målinger og med det blive i stand til at sammenligne på tværs af tilbud. Nærværende undersøgelse søger at kombinere den kvantitative metodes mulighed for sammenlignelighed med den kvalitative fokus på kontekst for herved at inddrage mere bløde værdier og aktørernes forskellige syn på kvalitet⁴.

Det skal understreges, at rapporten omfatter 17 unge, der i foråret 2010 for de flestes vedkommende fortsat var i SUF⁵. Rapportens konklusioner skal således tages med det forbehold, at de kun beskriver resultaterne af det første år af en indskrivning i SUF og dermed ikke resultaterne af et afsluttet forløb. Planen er at følge op på de unges situation både i forbindelse med udskrivningen og, hvis muligt, igen efter et år.

² Inden for evaluering kan der generelt skelnes mellem procesevaluering og resultatmåling.

Procesevaluering dokumenterer den udvikling, den enkelte unge gennemgår i løbet af et behandlingsforløb/en indskrivning. Resultatmåling præsenterer resultater af arbejdet, vurderet på eksterne/samfundsrelevante indikatorer, såsom beskæftigelse og evnen til at bo i egen bolig.

³ Center for Kvalitetsudvikling, Region Midtjylland <http://www.socialkvalitetsmodel.dk>.

⁴ For at inddrage et fokus på bløde værdier og aktørernes forskellige syn på kvalitet fremhæver KREVI (2009) netop fordelene ved at inddrage mere kvalitative metoder.

⁵ Tre af de 17 unge var blevet udskrevet i løbet af det første år.

Ét af målene med SUF's evaluerings- og dokumentationsprojekt er, at det skal bidrage til arbejdet med at udvikle måleskalaer for det socialpædagogiske område. Denne rapport er første spadestik i forhold til dette arbejde, og den indsats, der ligger bag rapporten, skal således ses som bidrag til metodeudviklingen inden for dette felt.

Målgruppen: SUF's primære målgruppe er personer i alderen 15-35 år. Generelt omtales målgruppen i SUF i det daglige som "de unge", hvorfor denne betegnelse også er brugt i denne rapport.

Den Sociale Udviklingsfond (SUF) har eksisteret siden 1991. SUF arbejder på non-profit basis. Det vil sige, at eventuelt økonomisk overskud anvendes til udvikling af metoder og aktiviteter. SUF består af 21 selvstændige afdelinger og et hovedkontor. Det socialpædagogiske arbejde, der udføres i SUF, tager udgangspunkt i individuelt tilrettelagte udviklingsplaner. Afdelingerne er rustet til at varetage arbejdet med forskellige målgrupper:

- Unge med ADHD
- Unge med Borderline
- Unge med Autisme Spektrum Forstyrrelser (ASF)
- Unge med spiseforstyrrelser
- Unge der har været/er ude i kriminalitet
- Unge med misbrugsproblemer
- Unge med behov for akutplacering og/eller afrusning

Hovedkonklusioner

Helheden

Undersøgelsen giver et billede af, at den generelle fremgang på de enkelte indikatorer skal ses i sammenhæng med, at SUF arbejder med en helhedsorienteret tilgang. Ét enkelt resultat, som for eksempel den generelt positive udvikling i forhold til beskæftigelse, kan dermed ikke kun ses som et resultat af, at SUF er gode til at fokusere på at få den unge i job eller uddannelse. Det er et resultat af, at SUF både fokuserer på, at den unge skal kunne fungere i eget hjem, at den unge får hjælp til at håndtere psykiske problemer og støtte til at opbygge eller genopbygge et socialt netværk. På denne måde bliver det samlede resultat af SUF's arbejde mere end summen af resultaterne af indsatserne inden for hver indikator.

"Vi påstår ikke, at relationer og tillid alene kan forandre den unges situation og fremtid, men med respekt for den unges udgangspunkt sætter vi sammen fokus på, hvad der kan og bør forandres".

Fra SUF's hjemmeside

Socialkonsulenten

Relationen mellem den unge og socialkonsulenten er centralt i SUF's arbejde. Samarbejdet tager udgangspunkt i, at der etableres en relation, hvor den unge mødes og anerkendes som et ligeværdigt menneske. Relationen er ikke et mål i sig selv, men den bliver udgangspunktet for det videre arbejde for og med den unge. For at SUF kan sikre resultater i arbejdet med de unge, er det et klart delmål, at denne relation skal være velfungerende. Det fokus skal ses i sammenhæng med vigtigheden af, at udsatte unge oplever en god voksenkontakt i forbindelse med en anbringelse (Egelund et al 2010⁶). Resultaterne af evalueringen viser, at SUF har succes i forhold til at nå dette delmål. En af styrkerne ved SUF's tilgang er desuden, at socialkonsulenten er medvirkende til at sikre samarbejde og koordinering af de forskellige indsatser, der laves for den unge. Noget, som Servicestyrelsen netop påpeger, mangler i forhold til at forbedre indsatser over for udsatte unge (Servicestyrelsen 2010).

Familien

De unge kommer til SUF med deres egen historie og dermed også fra meget forskellige familiemæssige baggrunde. Nogle unge kæmper med svigt, hvor det netop er forældrenes manglende tilstedeværelse, der udgør deres største problem. Andre kommer fra velfungerende familier, men har sociale og psykiske problemer, der skyldes enten konkrete diagnoser eller andre forhold i deres liv. Her spiller forældrene ofte en stor rolle i de unges liv. Nærværende undersøgelse viser eksempler på, at fokus på dette område og herunder en anerkendelse af familierne og den rolle, de spiller for de unge, kan mangle i SUF's arbejde. I SUF er der generelt stor forskel på, hvordan man griber samarbejdet med forældrene an. Nogle afdelinger har meget fokus på dette, mens andre ikke arbejder lige så målrettet med denne relation. Hertil skal nævnes, at der også er forskel på, om de unge er over eller under 18 år.

Forventningerne

SUF møder i arbejdet med de unge mange forskelligrettede forventninger – fra samarbejdspartnere i kommunerne, fra forældre og den unge. Det bekræfter, at der til trods for en generel fælles forståelse af, hvad der karakteriserer kvalitet inden for det sociale område, også er forskelle (KREVI 2009). For at opnå et succesfuldt resultat skal socialkonsulenterne i SUF navigere imellem disse forskellige forventninger og forståelser. Som beskrevet ovenfor, lever SUF ikke altid op til forældrenes forventninger, men betragter vi undersøgelsens generelle positive resultater, anser vi resultaterne som en indikator på, at socialkonsulenterne generelt formår at balancere de forskellige forventninger, de møder fra forskellige involverede parter.

⁶ Undersøgelsen peger blandt andet på, at de unges oplevelse af institutionsmiljøer uden relevant voksenkontakt får en indirekte betydning for sammenbrud i anbringelser af udsatte unge, da der ikke er noget, der holder de unge tilbage, når afbrydelsen af anbringelsen er nært forestående.

Anbefalinger

I undersøgelsen præsenterer vi anbefalinger inden for alle indikatorer. Herunder vil vi give et sammendrag af de væsentligste. Det er her vigtigt at påpege, at SUF rummer 21 afdelinger, der på nogle områder arbejder meget forskelligt. Disse anbefalingerne er generelle anbefalinger, og nogle vil derfor være mere relevante for nogle afdelinger end for andre:

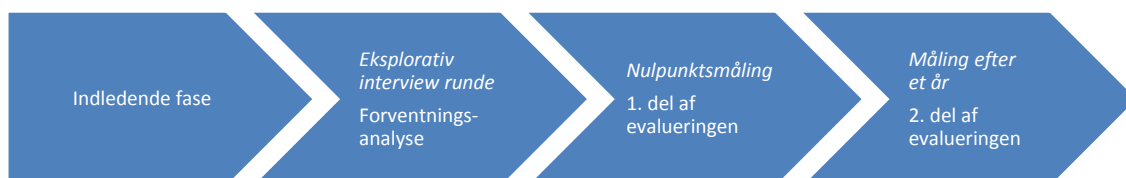
- **Hvad gør vi og hvorfor:** Det anbefales, at medarbejderne i SUF bliver mere tydelige omkring deres metodiske tilgang til arbejdet med de unge og herunder, at de i perioder kan arbejde med ét område af den unges liv. Det er dog forudsat, at det hænger sammen med de andre områder. Denne tydelighed skal være rettet mod samarbejdspartnere i kommunerne, men også mod de pårørende og de unge selv. Dette kan opnås ved, at man i SUF i fællesskab sætter mere præcise ord på: "Hvad gør vi, og hvorfor?". Det vil skabe fundamentet for læring og faglig udvikling (Haahr & Engelbrekt 2010). Det anbefales, at SUF bruger forandringsmodellen (se s. 12) i forhold til dette, og at man internt i SUF sætter fokus på at diskutere og videreudvikle denne model.
- **Brug delmål:** Det anbefales, at SUF sætter mere fokus på arbejdet med delmål. Hvordan de enkelte mål hænger sammen med arbejdet med de andre områder af de unges liv. Herunder, bliver mere tydelige omkring, hvordan de konkrete aktiviteter og tiltag, SUF/Socialkonsulenterne laver med de unge, hænger sammen med de overordnede mål. Eller med andre ord sætter fokus på i højere grad at bruge den procesevaluering (statusbeskrivelser, logbøger mv.), SUF/Socialkonsulenterne allerede laver, til at arbejde mere målrettet med mål og delmål.
- **Fokus på forældre:** Det anbefales, at SUF er mere opmærksom på, at forældrene påvirker de unges liv på mange forskellige måder, og at det er vigtigt at have fokus på præcis hvilket slags forhold, der er tale om, og hvilke problemer det eventuelt måtte medføre for den unge. For unge, hvor forældrene er tilstedeværende i deres liv, anbefales det derfor, at socialkonsulenterne har fokus på dette samarbejde. Enten ved at inddrage forældrene i samtaler og samvær med de unge, eller blot ved at være mere tydelige omkring, hvordan de arbejder.
- **Den positive relation:** Det anbefales, at SUF generelt har mere fokus på, at deres tilgang indebærer, at der i perioder skabes et forhold mellem den unge og socialkonsulenten, hvor den unge kan føle sig afhængig af ham/hende. Det anbefales, at SUF er opmærksomme på at tackle dette på en sådan måde, at der

bliver tale om en positiv afhængighed, som bliver mindre i takt med, at den unge får det bedre og udsluses. Dette kan gøres ved, at man i kurser for personalet sætter fokus på forskellen mellem positiv og negativ afhængighed og på, hvordan afhængigheden håndteres og afvikles. Konkret har afdelinger i SUF gode erfaringer med, at der er tilknyttet to socialkonsulenter til hver af de unge (en primær og en sekundær) eller med, at de unge lærer de andre socialkonsulenter i afdelingen at kende, eksempelvis gennem fællesspisning og andre aktiviteter. Dette er med til at sikre, at den unge ikke bliver for stærkt knyttet til kun én socialkonsulent.

- **Klarhed om begreber:** Det anbefales, at SUF får diskuteret og defineret begreberne selverkendelse og selvværd og tydeliggøre, hvordan der arbejdes med disse områder.
- **Gode til beskæftigelse:** Det anbefales, at SUF bliver mere opmærksom på sin styrke i forhold til at få de unge i beskæftigelse. Undersøgelsen indikerer, at SUF bidrager positivt i forhold til at få og fastholde de unge i job eller uddannelse. Det anbefales derfor, at SUF generelt sætter fokus på at tydeliggøre, hvordan deres tilgang bidrager positivt til dette område.
- **Balancegang:** Det anbefales, at SUF bliver bedre til at fortælle, at de resultater, de skaber i arbejdet med de unge, blandt andet hænger sammen med, at de er gode til at balancere de forskelligrettede forventninger, der eksisterer i forhold til det arbejde, de udfører. Det vil samtidig kunne bidrage til, at SUF får nemmere ved at forklare såvel samarbejdspartnere i kommunerne som forældrene, hvorfor man gør, som man gør i SUF.

For at imødekomme disse anbefalinger har SUF besluttet, at de vil afholde 2-dags kurser for alle ansatte i 2011. Kurserne vil sætte fokus på resultater og anbefalinger fra denne rapport.

Undersøgelsen kort fortalt

Figur 1: Undersøgelsens opbygning.

Undersøgelsen er designet med udgangspunkt i en forventningsanalyse, hvor såvel eksterne samarbejdspartnere, pårørende (forældre eller søskende) og de unge selv beskrev deres forventninger til SUF, og dermed deres succeskriterier for det arbejde, der udføres. I denne fase fandt vi frem til hvilke indikatorer, vi skulle måle på.

Herefter blev der gennemført to interviewrunder; én i 2008 i forbindelse med indskrivningen og én i vinteren 2009/2010. Ved hver interviewrunde blev der for hver unge lavet 3-4 interview (et med den unge selv og et med henholdsvis en pårørende, en ekstern professionel og deres SUF socialkonsulent⁷). På baggrund af disse interview er de unge blevet vurderet inden for tre hovedområder på en skala fra 1-5⁸. Dermed er vi blevet i stand til at lave en vurdering, der tager udgangspunkt i en udvikling af en talmæssig værdi kombineret med en bredere analyse af de 17 cases, samt den viden og indsigt i organisationens arbejde, vi har fået i løbet af processen. De 17 unge⁹ blev alle indskrevet i begyndelsen af 2008 og er udvalgt alene på baggrund af indskrivningstidspunktet (for mere information om metode, læs hovedrapportens del 3).

SUF's tilgang til arbejdet med de unge

Når en ung bliver indskrevet i et af SUF's tilbud, bliver han/hun tilknyttet en fast gennemgående socialkonsulent. Socialkonsulenten fungerer som vejleder og koordinerer det arbejde, der igennem hele indskrivningsforløbet sker for og med den unge. Rammerne er fleksible, hvilket blandt andet indebærer, at de unge altid kan få fat i en socialkonsulent, uanset hvad tid på døgnet behovet opstår. Socialkonsulenten får rollen som medspiller og støtte i forhold til stort set alle områder af den unges liv. For at illustrere SUF's måde at arbejde på har vi udviklet nedenstående model. Se figur 2.

Som modellen viser, tager arbejdet udgangspunkt i relationen mellem den unge og socialkonsulenten. Herfra arbejder socialkonsulenten og den unge sammen med fokus på fire områder af den unges liv: sociale relationer, selvværd & selverkendelse, beskæftigelse og almindelig daglig levevis (ADL). Arbejdet med de fire områder sker i overlappende cirkler. Idet der arbejdes med sociale relationer, vil der for eksempel også være et selverkendelses- og selvværdsarbejde i gang.

⁷ I enkelte tilfælde var det ikke muligt/relevant at interviewe alle parter.

⁸ Se indeksskemaerne i hovedrapporten, som kan findes på www.suf.dk

⁹ Ved undersøgelsens start var der 19 unge med i interview-delen af undersøgelsen. Ved anden interview-runde var dette tal 17 unge. Dette skyldes, at to af de unge i mellemtiden er blevet udskrivet, og hvor det ikke var muligt at lave interview efter udskrivelse. Den ene unge blev taget ud af kommunen pga. besparelser, og den anden viste sig at have et omfattende misbrug, som det ikke lå inden for rammerne af SUF's tilbud at behandle. SUF har et tilbud om afrusning, men ikke et misbrugsafvænnings-tilbud, hvor unge, der misbruger hårde stoffer, kan være i et længere behandlingsforløb. De to unge indgår ikke i undersøgelsen, da det ikke har været muligt at følge og dermed sammenligne deres udvikling.

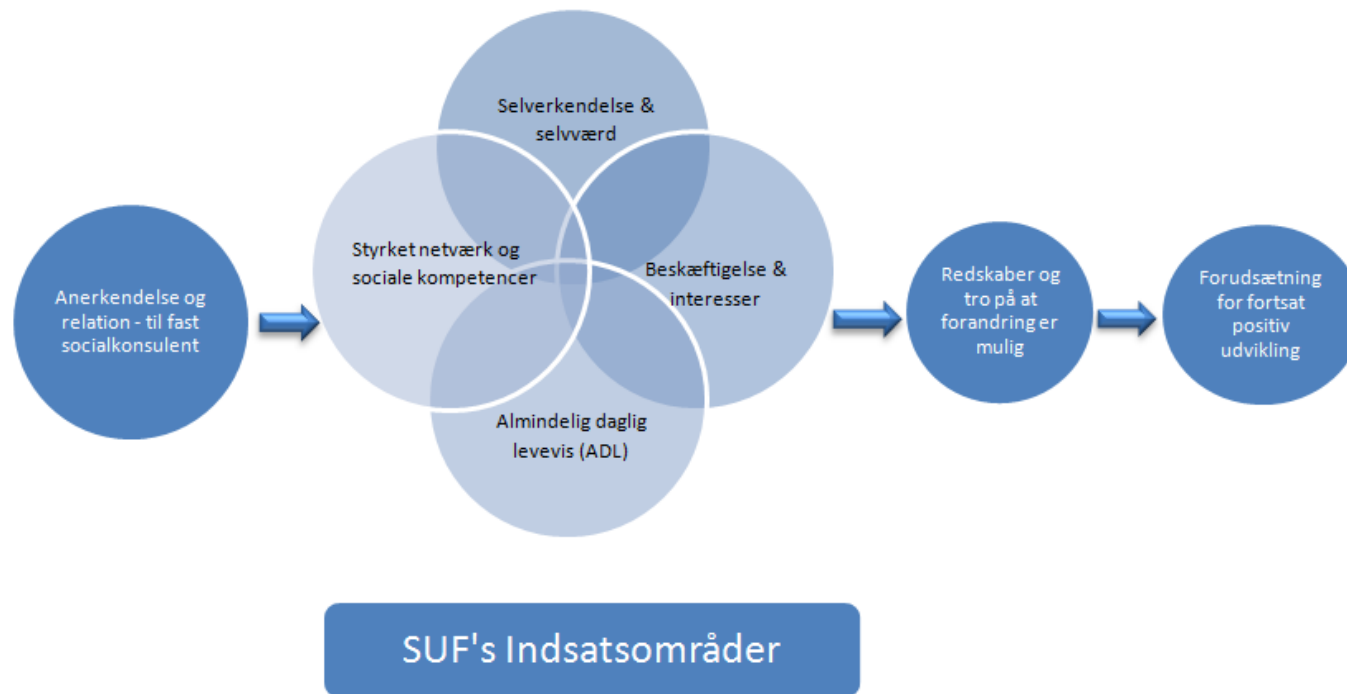
Områderne er ikke adskilte dele af den unges liv, så sker der en fremgang på et område, kan det betyde fremgang på andre områder, mens tilbagegang kan have negative konsekvenser for de andre områder. Udviklingen vil også gå frem og tilbage. Samlet set arbejdes der på alle fire områder, eller "motorer", og det er dette fokus på helheden, der hjælper den unge til dels at få redskaberne til at skabe forandring og dels at få en tro på, at forandring er mulig. Dette bliver fundamentet for fortsat positiv udvikling. Målet med SUF's arbejde er, at den udvikling, de unge gennemgår, mens de er indskrevet, skal give dem de bedst mulige forudsætninger for at klare de udfordringer, de vil møde videre i deres ungdoms-/voksenliv.

Som eksempel kan vi fremhæve Malthe¹⁰, en af de 17 unge. Malthe kom til SUF med mange både psykiske og sociale problemer. Han havde et problemfyldt forhold til familien og havde samtidig haft en svær skolegang med meget mobning. Da han blev indskrevet i SUF, havde han et meget lavt selvværd, der kom til udtryk i til tider meget selvhævdende adfærd. Malthe kunne ved indskrivningen hverken varetage job eller uddannelse. Han havde ikke overskud til at klare de daglige pligter i forhold til ADL, og endelig havde han problemer med angst og havde svært ved at være alene. Han havde umiddelbart inden indskrivningen forsøgt at begå selvmord.

Efter indskrivningen i SUF satte Malthes kontaktperson (socialkonsulenten) fokus på, at de sammen fik skabt ro og struktur på Malthes hverdag. I begyndelsen havde socialkonsulenten især fokus på, at få Malthe til at gennemføre et aktiveringsforløb; han hjalp Malthe med at komme op om morgenen og i en periode kørte han Malthe, inden Malthe selv begyndte at tage bussen. Malthe oplevede en succes ved, at han blev i stand til at gennemføre aktiveringsforløbet. Malthes sagsbehandler fortæller, hvordan Malthes kontaktperson i SUF lige så langsomt har givet Malthe indblik i, at folk ikke bryder sig om hans selvhævdende adfærd, og hvordan det har hjulpet Malthe socialt. Den succes, Malthe har oplevet i forhold til det sociale område, kan således på den ene side skyldes den succes, han oplevede i aktiveringen. Men omvendt kan det, at han har fået det bedre socialt også have bidraget til, at han formåede at gennemføre aktiveringsforløbet. Generelt vurderes det, at de positive forandringer, Malthe oplever, mens han er indskrevet i SUF, er medvirkende til, at han efterfølgende bliver i stand til at gennemføre et skoleforløb.

Dette er et eksempel på, at arbejdet på ét område hænger sammen med udviklingen på andre områder og er således med til at give et billede af SUF's tilgang til arbejdet med de unge.

¹⁰ Alle navne i rapporten er pseudonymer.

Figur 2: SUF's forandringsmodel. Modellen er blevet udviklet som et led i undersøgelsen for at illustrere, hvordan SUF arbejder. Den er blevet lavet med udgangspunkt i forundersøgelse og forventningsanalyse og er blevet videreudviklet i løbet af undersøgelsesperioden, primært på baggrund af de interview, vi har lavet med ansatte i SUF.

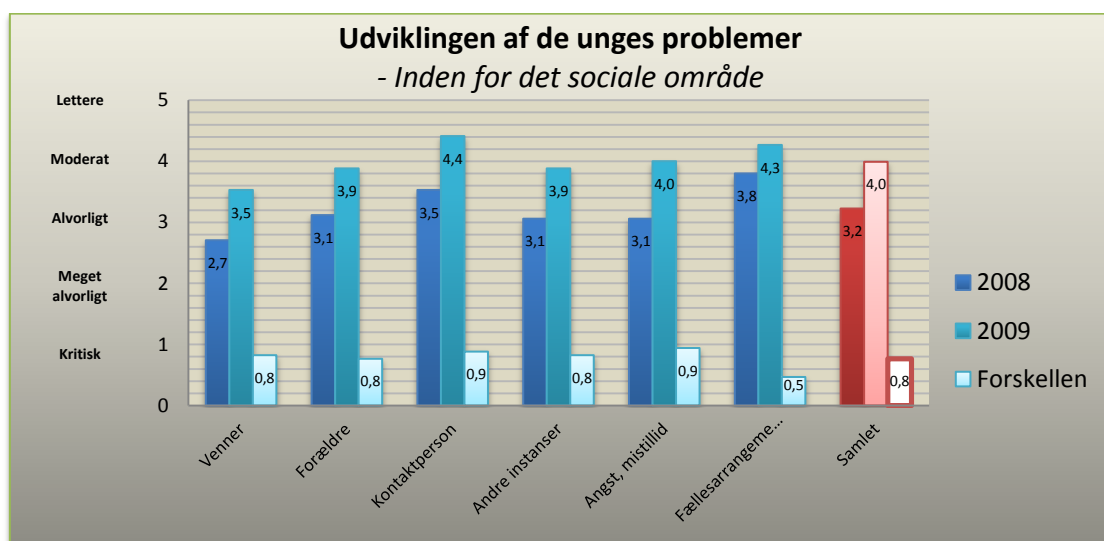
Resultaterne inden for hvert hovedområde

Det sociale område

Det sociale område er målt på seks indikatorer: De unges forhold til venner (1), forældre (2) og socialkonsulenten (3). De unges kontakt til andre instanser, for eksempel læger, sagsbehandler og psykiater (4). De unges problemer med angst, social fobi og mistillid (5) og endelig de unges deltagelse i fællesarrangementer i SUF (6).

Tabel 1 viser den samlede udvikling hos alle unge. Her ser vi en generel positiv udvikling inden for alle indikatorer. Samlet set er der en udvikling fra 3,2 ved indskrivningen til 4,0 efter det første år. Det vil sige en fremgang på ca. 25 procent. Det betyder, at de 17 unge samlet set er gået fra at have *alvorlige* problemer i forhold til de opstillede indikatorer til at have *moderate* problemer.

Undersøgelsen indikerer, at den relation, der skabes mellem de unge og deres socialkonsulent, spiller en afgørende rolle i forhold til dette resultat. Dette skal blandt andet ses i sammenhæng med undersøgelser, der viser vigtigheden af, at anbragte unge får opbygget gode voksenrelationer. Det anses samtidig som positivt, at socialkonsulenten for en tid kan indtage en rolle som en gennemgående person i de unges liv og dermed være en støtte i forhold til at koordinere de forskellige tiltag, der sker med og for den unge. Vi ser den mindste fremgang (13 procent) i forhold til "fællesarrangementer". Dette var dog forventeligt, da der her var det mindste udviklingspotentiale, idet denne indikator fra undersøgelsens start blev vurderet positivt.

Tabel 1: Den gennemsnitlige udvikling hos de 17 unge – på hver indikator og det samlede gennemsnit for alle indikatorer. Tabellen viser indekxsvurdering for 2008 og 2009/10 og forskellen, der indikerer den udvikling, der er sket i perioden. De unge er for hver indikator vurderet på skalaen 1-5, hvor 1 er "kritisk" og 5 er "lettere".

"Der har været en ret massiv børnefamiliesag. Hun flyttede hjemmefra i konflikt, så der var jo ikke den nødvendige støtte fra forældrene".

- Socialkonsulent om Ria

"Da vi mødte hende i 2008, var hun voldsomt påvirket af social angst og en psykose fra tidligere misbrug. Hun var ved indskrivningen ikke i stand til at sove alene..."

- Socialkonsulent om Alicia

Det psykiske område

Det psykiske område er målt på otte indikatorer: Psykiske problemstillinger generelt ("Depression/psykose/andet"), hvor vurderingen går på, hvor meget de pågældende psykiske problemer og eventuelle diagnoser hæmmer de unge i hverdagen (1). Derudover er de unge blevet vurderet i forhold til selvværd (2), selverkendelse (3), misbrug (4), vrede (5), uro/stress/koncentrationsbesvær (6), grænser (7) og motivation (8).

Tabel 2 viser, at der inden for dette område samlet er sket en positiv udvikling. Samlet set blev de unge ved undersøgelsens start vurderet til 2,8. Efter det første år er det steget til 3,5. Det vil sige, at en samlet fremgang på ca. 25 procent eller med andre ord, at de unge ved indskrivningen samlet set blevet vurderet til at være i en *alvorlig/meget alvorlig* situation i forhold til det psykiske område. Efter et år viste det generelle billede, at deres situation nu blev vurderet til at være mellem *alvorlig* og *moderat*, og at de dermed generelt har fået det bedre.

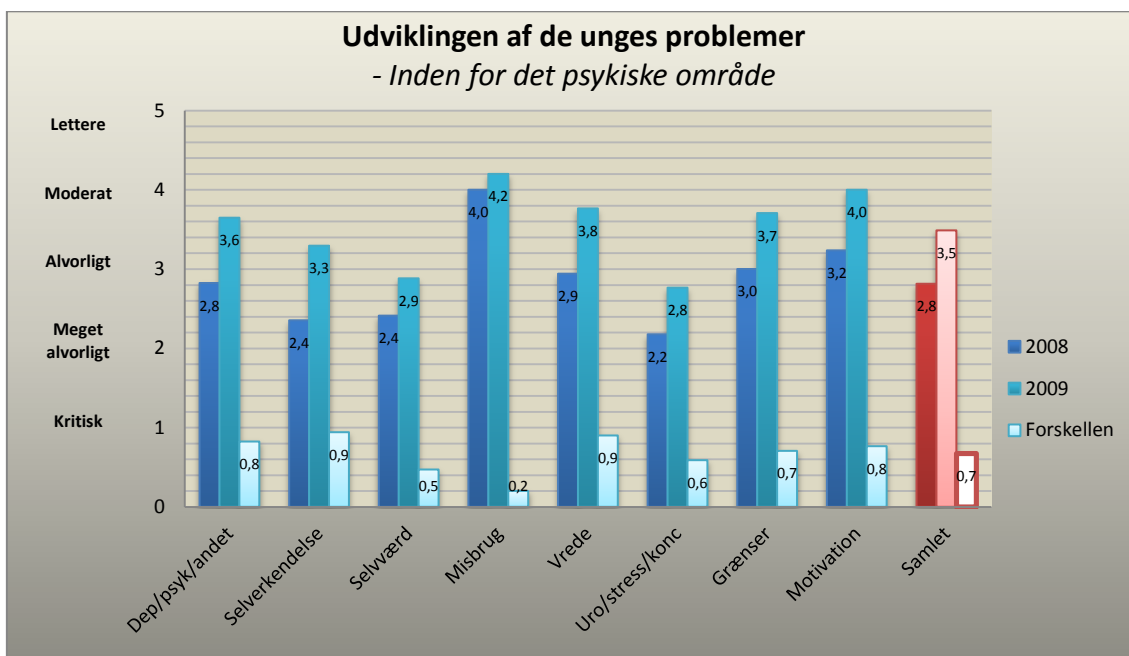
"Hun ved godt, hvad det er for nogle problemer, hun skal arbejde med, og hun kan se meningen i de aktiviteter, der sættes i gang omkring hende."

- Sagsbehandler om Dorthe

Den største fremgang ses inden for "selverkendelse". En udvikling der er vigtig, da den er nødvendig i forhold til at skabe fremgang. Vi ser også en fremgang i "depression/psykose/andet". Denne fremgang dækker over, at de unge i forbindelse med indskrivningen i SUF bliver afklaret i forhold til eventuelle psykiske diagnoser. Undersøgelsen viser også, at SUF's tilgang til arbejdet med de unge bidrager til en positiv udvikling hos de unge, der har problemer med vrede og aggressiv adfærd.

Vi ser en fremgang på 27 procent inden for indikatoren "usikkerhed/stress", men det er fortsat en af de indikatorer, der ligger på det laveste niveau. Analysen af

interviewene peger på, at SUF her med fordel kan sætte fokus på den form for usikkerhed/stress, der kan opstå, når de unge ikke er afklarede omkring deres fremtid og deres muligheder for at indgå i job eller uddannelse.

Tabel 2: Den gennemsnitlige udvikling hos de 17 unge på det psykiske område. Tabellen viser indeksvurdering for 2008 og 2009/2010 og forskellen, der indikerer den udvikling, der er sket fra 2008 til 2009/2010. De unge er for hver indikator vurderet på skalaen 1-5, hvor 5 er "lettere" og 1 "kritisk".

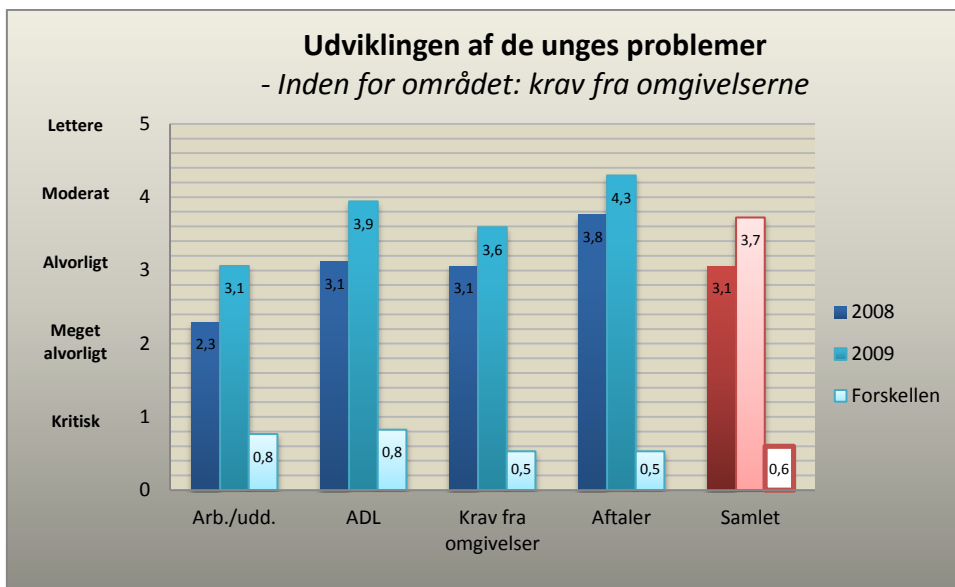
Krav fra omgivelserne

Området "krav for omgivelserne" er målt på fire indikatorer: Beskæftigelse (1), håndtering af almindelige daglig levevis (ADL) (2), de unges generelle håndtering af krav (3) og aftaler (4).

Samlet set blev de unge ved indskrivningen vurderet til 3,1. Efter det første år er den samlede gennemsnitlige vurdering steget til 3,7. Det vil sige en samlet fremgang på ca. 19 procent. Vi ser med andre ord, at de unge samlet set er gået fra at have *alvorlige* til kun at have *moderate* problemer på dette område. Vi ser den største fremgang inden for beskæftigelse og de unges håndtering af ADL. For beskæftigelsen gælder det, at 47 procent af de unge efter det første år vurderes til, at de kan fastholde deres arbejde, uddannelse eller praktik, enten alene eller med støtte fra socialkonsulenten. Ved indskrivningen var andelen 29 procent.

"Så er hun begyndt på en uddannelse til dyrepasser, og det passer hun".

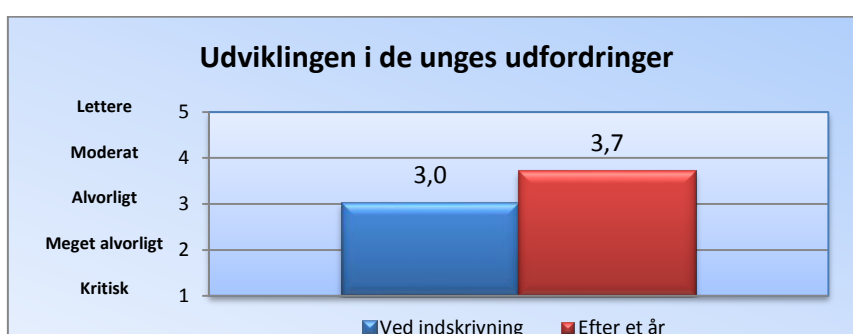
- Socialkonsulent om Alicia

Tabel 3: Den gennemsnitlige udvikling hos de 17 unges håndtering af krav fra omgivelser. Tabellen viser indeksvurdering for 2008 og 2009/10 og forskellen, der indikerer den udvikling, der er sket i perioden. De unge er for hver indikator vurderet på skalaen 1-5, hvor 5 er "lettere" og 1 er "kritisk".

Samlet resultat

Den samlede udvikling for gruppen af unge går fra 3,0 ved indskrivningen til 3,7 efter et år. Det vil sige, at de i forhold til de opstillede indikatorer har fået reduceret deres problemer med en fjerdedel.

Tabel 4: Udviklingen af de 17 unges samlede udfordringer.

* 17 af SUF's unge (samt for hver af de unge en socialkonsulent, en pårørende og/eller en ekstern person, såsom en sagsbehandler eller en lærer) er blevet interviewet ved indskrivningen og igen efter et år (i alt 103 interview). Disse interview er blevet vurderet på udvalgte indikatorer inden for områderne: "socialt", "psykisk" og "krav fra omgivelserne". Vurderingen er foretaget på en skala fra 1 til 5, hvor 1 er "kritisk", mens 5 er "lettere". Vi har for hver af de unge udregnet niveauet for deres samlede udfordringer (dvs. et gennemsnit af alle indikatorer).

Går vi bag tallene inden for alle tre hovedområder, kan vi se, at nogle unge oplever mere fremgang end andre. Flere unge oplever markant fremgang, få forbliver på samme niveau og kun enkelte unge oplever tilbagegang inden for enkelte indikatorer.

Rapportens konklusioner og anbefalinger er baseret på en analyse af ovenstående resultater, samt en bredere analyse af de 17 cases. Analysen kan læses i sin helhed i undersøgelsens hovedrapport. Se herunder eller www.suf.dk.

Når ønsket er et helt normalt liv

- Hovedrapport

Læsevejledning

Hovedrapporten er inddelt i følgende tre kapitler: Del 1 præsenterer fire centrale resultater af undersøgelsen. Det sker under overskrifterne: "Helheden", "Socialkonsulenten", "Familien" og "Forventningerne". Disse resultater er baseret på en analyse af de unges udvikling på de udvalgte indikatorer (indekstallene) kombineret med en mere bred analyse af de 17 cases, samt den viden og indsigt i organisationens arbejde, vi har fået i løbet af processen. I rapportens del 2 findes en specifik beskrivelse af resultaterne inden for hvert af undersøgelsens indikatorer (indekstallene). Her gives for hver indikator en beskrivelse af status ved undersøgelsens start (2008) og igen efter det første år (2009/2010). Beskrivelsen af udviklingen for hver indikator afsluttes med en vurdering og eventuelle specifikke anbefalinger. I del 3 præsenteres undersøgelsens design og metode.

Del 1: FIRE CENTRALE RESULTATER

Undersøgelsen indikerer, at SUF formår at afhjælpe de unges udfordringer. I forhold til de i undersøgelsen opstillede indikatorer, ser vi, at de unges problemer i løbet af det første år reduceres med en fjerdedel. Det vurderes, at SUF's helhedsorienterede tilgang til arbejdet med de unge, og deres evne til at manøvrere i et farvand med mange forskelligrettede forventninger, er medvirkende til at skabe dette resultat. I denne del af hovedrapport præsenteres først fire centrale resultater af undersøgelsen. Det sker under overskrifterne: "helheden", "socialkonsulenten", "familien" og "forventningerne".

Helheden

Det vurderes, at den generelle fremgang, vi ser hos de unge, skal ses i sammenhæng med SUF's helhedsorienterede tilgang. Det betyder, at resultatet i forhold til eksempelvis beskæftigelse ikke kan ses som resultatet af intensivt fokus på dette område. Det er derimod et resultat af, at socialkonsulenterne arbejder med alle områder af den unges liv - at de er opmærksomme på, at den unge både skal kunne fungere i eget hjem, have hjælp og støtte til at opbygge eller genopbygge et socialt netværk og til at håndtere psykiske problemer. Denne tilgang til arbejdet med de unge har vi valgt at kalde SUF's forandringsmodel. Se figur 2 (side 10).

Modellen er blevet udviklet som et led i undersøgelsen for at illustrere, hvordan SUF arbejder. Det har vi undersøgt dels via forundersøgelsen og forventningsanalysen og dels løbende i forbindelse med indsamlingen og analysen af data. Vi har her sat fokus på, hvordan de enkelte socialkonsulenter beskriver deres tilgang til arbejdet.

En forandringsteori er naturligvis et meget forenklet og generaliseret billede af den proces, de unge i SUF gerne skulle gennemgå, og den kan og skal ikke give et udtømmende billede af virkeligheden. Omvendt er arbejdet med forandringsteori et godt værktøj til, at man internt i en organisation kan få en fælles referenceramme i forhold til metodeudvikling, og samtidig kan det være med at udpege, hvilke indikatorer, det giver mening at måle indsatsen på (Haahr & Engelbrekt 2010). Det har været relevant at arbejde med SUF's forandringsmodel i denne undersøgelse dels i forbindelse med forventningsanalysen og arbejdet med at finde relevante indikatorer og dels med henblik på at sikre målet omkring intern læring.

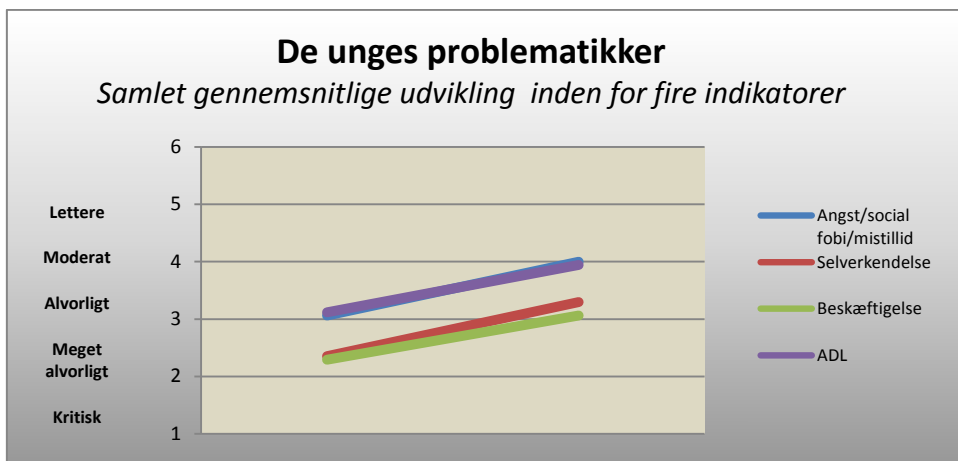
Som modellen viser, tager arbejdet udgangspunkt i relationen mellem den unge og socialkonsulenten. Herefter arbejdes med fire områder af den unges liv: sociale kompetencer, selverkendelse & selvværd, beskæftigelse & interesser og struktur på hverdagen (herunder håndtering af almindelig daglig levevis, ADL).

Målet er, at dette arbejde skal give de unge redskaber til at håndtere eget liv og samtidig styrke deres tro på egen formåen. Et af principperne bag SUF's tilgang er, at de arbejder for at styrke de unges *self-efficacy*. Det vil sige deres forestilling om egne evner til at strukturere og gennemføre de handlinger, der skal til at opnå bestemte resultater (Bandura 1997). Tanken er, at de unge både skal have redskaberne til at kunne gøre det, de gerne vil, og at de skal kunne "se det ske". Målet er, at den udvikling, de gennemgår, mens de er i SUF, skal give dem de bedst mulige forudsætninger for at klare de udfordringer, de vil møde videre i deres ungdoms/voksenliv.

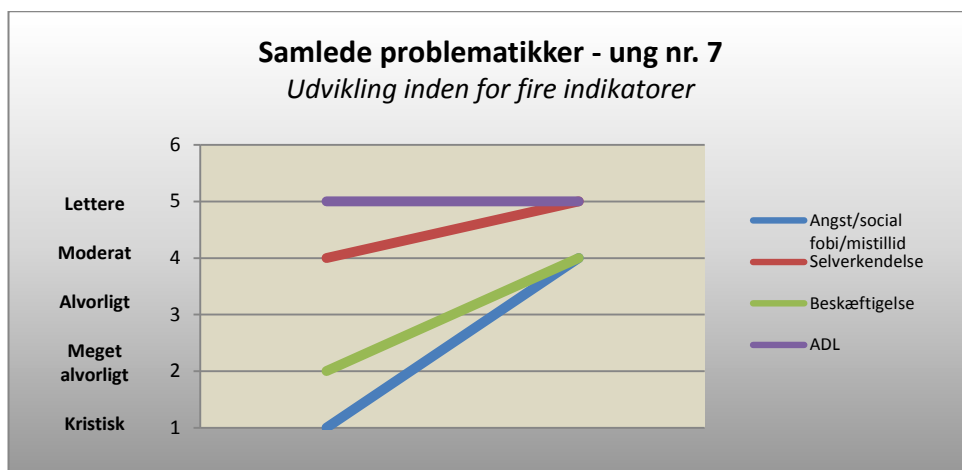
Arbejdet med de fire områder sker i overlappende cirkler. Arbejdes der eksempelvis med den unges evne til at indgå i sociale sammenhænge, styrker det også den unges evne til at varetage job eller uddannelse. Sammenhængen gælder også i negativ forstand. Det vil sige, oplever den unge et nederlag for eksempel i forhold til arbejde, kan dette også få konsekvenser for den unges overskud og dermed også hans/hendes håndtering af eksempelvis ADL. I den sammenhæng oplever socialkonsulenterne ofte, at det er to skridt frem og et tilbage.

Udviklingen inden for de enkelte områder hænger med andre ord sammen, og socialkonsulenterne arbejder med dem alle. De søger at pleje alle fire "motorer", og det er denne helhedsorienterede tilgang, der bliver udgangspunktet for, at der skabes positive og varige forandringer hos de unge. En positiv udvikling inden for et område bidrager til udvikling på andre, og på denne måde bliver det samlede resultat af arbejdet mere end summen af resultaterne af indsatserne inden for hver indikator. Det betyder, at den positive udvikling inden for eksempelvis beskæftigelse er et resultat af, at socialkonsulenterne arbejder med alle fire områder i forandringsmodellen og ikke kun fokuserer på at få den unge i job.

Undersøgelsen viser, at der netop sker en udvikling inden for alle områder. Det vil sige, at det samlede resultat af arbejdet er, at alle "motorer" flytter sig. Retter vi her blikket mod den samlede udvikling hos de 17 unge inden for indikatorerne: "angst/social fobi/mistillid", "selverkendelse", "beskæftigelse" og "ADL", ser vi, at der sker en parallel udvikling (se tabel 23). Tabellen viser netop, hvordan der sker en positiv udviklingen inden for de fire områder, og hvordan udviklingen følges ad. En tendens, vi også ser, hvis vi retter blikket mod udviklingen hos en enkelt ung (se tabel 24).

Tabel 23: Den samlede gennemsnitlige udvikling blandt de 17 unge, inden for indikatorerne: "angst/social fobi/mistillid", "selverkendelse", "beskæftigelse" og "ADL".

Tabel 24: Udviklingen inden for indikatorerne: "angst/social fobi/mistillid", "selverkendelse", "beskæftigelse" og "håndtering af almindelig-daglig-levevis (ADL)" hos ung nr. 7.

Tager vi udgangspunkt i SUF's helhedsorienterede kan resultatet inden for de enkelte områder derfor ses som en indikator for succes i forhold til arbejdet med andre områder. Som eksempel kan resultaterne i forhold til beskæftigelse betragtes som en indikator på succes i arbejdet med selvværd, og omvendt kan en stigning i selvværdet også ses som indikator på succes i forhold til beskæftigelse.

"Han har fået bedre selvværd, og det er klart hans overskud og strukturen, der har smittet af på dét og giver ham glæde".

- Socialkonsulent om Anders

Det vurderes, at en helhedsorienterede tilgang dermed bliver en central faktor for den positive udvikling, vi ser blandt de 17 unge. Derfor anbefales det, at SUF bliver mere tydelige omkring, at de arbejder med denne tilgang. Konkret kan den enkelte socialkonsulent med udgangspunkt i modellen præcisere, hvor der arbejdes med den pågældende unge: hvilket område, de sætter fokus på, og hvordan dette specifikke fokus relaterer sig til de andre områder. Det anbefales for, at socialkonsulenterne, både overfor samarbejdspartnere i kommunerne og overfor forældre, kan blive mere tydelige omkring, hvorfor de gør, som de gør. Forandringsmodellen kan bruges i forhold til dette arbejde. Det anbefales derfor, at SUF sætter fokus på at diskutere og videreudvikle denne model, da processen med i fællesskab at sætte mere præcise ord på: "Hvad gør vi, og hvorfor?" er nyttig og er med til at skabe fundamentet for læring og faglig udvikling (Haahr & Engelbrekt 2010).

Socialkonsulenten

En anden faktor i forhold til den fremgang, vi ser hos de unge, er socialkonsulenternes rolle som en fast støtte. Andre undersøgelser peger på vigtigheden i, at udsatte unge oplever en god voksenkontakt i forbindelse med en anbringelse (Egelund et al 2010¹¹). På baggrund af dette vurderes det positivt, at socialkonsulenterne lægger vægt på at opbygge en god relation til den unge. Generelt oplevede vi, at socialkonsulenterne har fokus på at opbygge en god relation til de unge; at lære at forstå deres tanker og handlinger og få dem til at falde til og føle sig trygge i de nye omgivelser. Herved får socialkonsulenterne et stort kendskab til de unge, både i forhold til de problemer, de unge slås med, men i høj grad også i forhold til at kende de unges ressourcer og interesser. Socialkonsulenten bliver på denne måde en kvalificeret hjælp til den unges forsøg på eksempelvis at finde sin rette hylde i forhold til job og uddannelse.

"Hun er startet i praktik i en børnehave. Det er jo noget, hun og hendes socialkonsulent har fundet ud af i fællesskab. Det går rigtig godt, og hun er utroligt glad for det."

- Sagsbehandler om Dorthe

¹¹ Undersøgelsen peger blandt andet på, at de unges oplevelse af institutionsmiljøer uden relevant voksenkontakt får en indirekte betydning for sammenbrud i anbringelser af udsatte unge, da der ikke er noget, der holder de unge tilbage, når afbrydelsen af anbringelsen er umiddelbart forestående".

Når motivation ikke er nok

Socialkonsulenterne har et stort engagement i forhold til at få den unge i gang med et arbejds/uddannelsesforløb. Som det vil fremgå af del 2, kommer de både til at fungere som en allieret, der kan tale den unges sag i forhold til for eksempel arbejdspladsen, og som motivator, der eksempelvis helt konkret får den unge af sted om morgenen. Her er det imidlertid vigtigt, at socialkonsulenten har fokus på hans/hendes indsigt i den unges problemer og dermed også, hvilke forhold, der kan påvirke den unge i en negativ retning.

Et af resultaterne af forløbet i SUF er ofte en øget motivation hos de unge (se del 2). Det vurderes positivt, da det er udtryk for, at den unge har en lyst til og ser muligheder for fremtiden. Det er imidlertid vigtigt, at socialkonsulenterne ikke lader sig rive med af den positive udvikling og glemmer at være opmærksomme på, at den unge måske ender i eksempelvis et uddannelsesforløb, som han/hun alligevel ikke kan klare. Flere socialkonsulenterne fortæller, at de oplever et øget pres i forhold til, at de unge er indskrevet i SUF i kortere tid, og at de derfor hurtigere skal skabe den ønskede udvikling. Dette skaber en risiko for, at socialkonsulenterne får presset den unge ud i forløb, som de - trods motivation – ikke er helt klar til. Det er en faktor, der skaber risiko for en negativ udvikling eller manglende resultater, og det anbefales, at SUF er opmærksomme på denne problemstilling.

Risikoen for den negative afhængighed

En anden faktor, som på sigt kan påvirke de unges udvikling i en negativ retning, er risikoen for skabelsen af et negativt afhængighedsforhold. Socialkonsulenterne kommer til at spille en central rolle i de unges liv, og det betyder, at de unge i en periode vil komme til at føle sig afhængige af ham/hende. Her er det vigtigt at skelne mellem en negativ og en positiv afhængighed. Den positive afhængighed er en ikke-permanent afhængighed, der bliver mindre i takt med, at den unge får det bedre, hvor den negative er en permanent afhængighed, der betyder, at den unge ved udskrivelsen får svært ved at klare sig på egen hånd. Inden for det socialpædagogiske felt skal man generelt have en opmærksomhed rettet mod risikoen ved, at der skabes negativ afhængighed. Denne rapport fokuserer på de unge fra indskrivning og til efter et år, og vi har dermed ikke kunne undersøge, om der er tilfælde af negativ afhængighed. Dog vurderes det positivt, at SUF - til trods for at de tager udgangspunkt i vigtigheden i at opbygge en tæt relation – også er meget opmærksomme på, at den unge eksempelvis får opbygget/genopbygget et socialt netværk. Jævnfør anbefalingerne under "socialkonsulent" (s. 32) anbefales det her, at SUF er opmærksomme på at minimere risikoen for skabelsen af negativ afhængighed. Det kan

gøres ved, at man fokuserer på dette i kurser for medarbejderne og mere konkret, at man i de enkelte afdelinger er bevidste om, at de unge skal lære såvel de andre unge som de andre socialkonsulenter i afdelingen at kende.

Familien

Hver ung kommer i SUF med sin egen historie og dermed også fra meget forskellige familiemæssige baggrunde. Nogle unge kæmper med svigt, hvor det netop er forældrenes manglende tilstedeværelse, der udgør deres største problem. Andre kommer fra velfungerende familier, men har sociale og psykiske problemer, der skyldes enten konkrete diagnoser eller andre forhold i den unges liv. Her spiller forældrene ofte en stor rolle i de unges liv. De er ofte ressourcestærke, de kender deres rettigheder og stiller ofte høje og ressourcemæssigt tunge krav til tilbud og institutioner. De vil det bedste for deres børn, og har ofte brugt mange år og mange ressourcer på at prøve at hjælpe dem.

For meget involverede forældre kan det på den ene side være en lettelse, at der kommer nye kræfter til, men samtidig er de måske så involverede i den unges liv og problemer, at de kan have svært ved bare at give slip. Det kan være svært for sådanne forældre at forstå, hvorfor socialkonsulenten gør, som han/hun gør. Vi oplevede eksempler på, at forældre syntes, det gik for langsomt i starten. De havde en klar forventning om, at den unge hurtigt vil få en mere indholdsrig hverdag med nye venner og i nogle tilfælde få mere hjælp (frem for støtte) til at håndtere egen bolig.

"Han [socialkonsulenten] er jo enormt energisk, men han er jo sådan, "jeg vil lige gi hende en chance for at se om hun nu selv kan finde ud af at rydde op" - i stedet for at indse, dét kan hun ikke".

"Vi synes måske bare, at han udskyder tingene, og siger "nu må vi lige vente til det og det [..]".

- Forældre til ung

Vi oplevede samtidig, hvordan flertallet af socialkonsulenterne lagde vægt på, at de unge er selvstændige og for det meste myndige mennesker, der skal have støtte til at klare en hverdag og hjælp til at udvikle redskaber, som på længere sigt gør, at de kan klare det selv. De går på den måde ikke ind og overtager forældrenes måde at hjælpe på, men fungerer i højere grad som mentorer, der løbende støtter, opmuntrer og giver redskaber til at klare eget hjem. Nogle forældre kan være helt med på denne tilgang,

men undersøgelsen viser også eksempler på, at forældre har svært ved at forstå denne måde at arbejde på. Derfor anbefales det generelt, at socialkonsulenterne er tydelige omkring, hvordan de arbejder med de unge. At der for eksempel godt kan gå op til et halvt år med at arbejde intensivt på relationen, før den kan bære en egentlig konfrontation, eller at selverkendelsesarbejdet, som ofte tager lang tid, er grundlæggende for at få den unge til at arbejde med sit misbrug.

Denne anbefaling gives også på baggrund af oplevelsen af, at det i andre tilfælde netop var det forhold, at en socialkonsulent inddrog en forælder, der var medvirkende til at skabe en positiv udvikling.

”Forholdet til moderen er positivt. Mange af de samtaler Inga [socialkonsulenten] har med Dorthe foregår faktisk hjemme, hvor moren også er dér. De har ligesom et fint samspil, og det fungerer rigtig godt.”

- Sagsbehandler til Dorthe

For unge, hvor forældrene er tilstedeværende i deres liv, anbefales det derfor, at socialkonsulenterne har fokus på dette samarbejde. Enten ved at inddrage forældrene i samtaler og samvær med de unge, eller blot ved at tydeliggøre, hvordan de arbejder.

Forventningerne

Undersøgelsen er blevet designet på baggrund af en forundersøgelse og en forventningsanalyse, hvor de unge, socialkonsulenter, pårørende og eksterne samarbejdspartnere beskrev deres forventninger til SUF. Det viste, at på trods af en overordnet enighed om, hvad der forventes af SUF's arbejde, så er der også forskelle. Det er i det daglige socialkonsulenternes opgave at balancere disse forskelligrettede forventninger.

Forventningsanalysen viste for eksempel, at hvor forældrene primært har fokus på, at den unge skal lære at håndtere dagligdagen, så har de unge selv mest fokus på, at de skal hjælpes til at kunne få et ”helt normalt liv” med venner, kæreste osv.. Og hvor eksterne samarbejdspartnere lægger vægt på resultater i forhold til målbare forandringer, såsom beskæftigelse, så fremhæver socialkonsulenterne ofte vigtigheden i også at styrke de unges selverkendelse og selvværd.

Venner, indhold i hverdagen og selvstændighed

"Det er vigtigt for os, at han får en tryghed i lejligheden. Det vil gøre, at han kan udvikle sig til at blive mere selvstændig"

- Forældre til Anders

Forventningerne fra forældrenes er fokuseret på, at der skulle ske nogle synlige forandringer. De lægger vægt på, at den unge skal lære at klare sig selv; klare daglige gøremål og hjælpes til at få opbygget et socialt netværk.

Et normalt liv; en kæreste og en lejlighed

"Hvad er et normalt liv?"

"Det er at have en kæreste, besøge familien, tage ud til mine fætre og nogle gange tage i byen... altså at føre et normalt liv."

- Ung mand SUF

De unges egne forventninger bærer præg af ønsket om det, mange af dem kalder et "normalt liv". Spørger man mere ind til, hvad der ligger i det, er svaret som oftest, at så har man en kæreste, egen lejlighed og muligvis et arbejde og en bil. Det er altså en forventning om, at SUF skal hjælpe dem med nogle af de ydre faktorer, som de ser, når de spejler sig i andre unge, såsom venner, søskende, skolekammerater.

Beskæftigelse, netværk og afklaring

"Hvis vi skal koge det ned til de konkrete mål?"

"Beskæftigelse, netværk, venner og at socialkonsulenten får sat de sidste ting på plads i hans tilværelse."

- Kenneth, ekstern sagsbehandler

Kommunerne lægger gerne vægten på forandringer, som er målbare og tydelige på samfundsplan. Ofte er grunden til, at en ung bliver indskrevet, at der er nogle områder, der gør det svært for dem at leve op til samfundets krav om at håndtere en hverdag. I nogle tilfælde er det tydeligt, hvad årsagen er, og her vil det også være den, der nævnes som mål for forandring. I andre tilfælde er det knap så tydeligt, og der er forventningen ofte, at SUF skal hjælpe med en form for afklaring af den unges problemer.

Selvværd og selverkendelse

”Hvor har du din opmærksomhed ift. Dorthe?”

”Det har jeg på motivationsarbejdet og på at hun får mere selvindsigt og bedre selvværd. Det handler om, at hun får mere fokus på egenomsorg og på at tænke fremad uden, at det bliver for stressende.”

- Karen, socialkonsulent i SUF

Fortællingen om selvværd og selverkendelse fylder en del i interviewene med de ansatte i SUF. Ifølge socialkonsulenterne skal de unge helst blive bedre til at mærke sig selv og deres egne behov, de skal have mere tillid til omgivelserne, blive gladere, føle sig mindre usikre, samt forstå, hvorfor de er i SUF, og dermed ønske en udvikling for dem selv. Det er altså forventningen om, at de unge gennem SUF får et øget indblik i, hvem de selv er, hvilke forudsætninger, de har, og at de tør se både styrker og svagheder i øjnene.

Erkendelsen af de fire forskellige forventningsgrupper kommer ikke nødvendigvis bag på mange. De er dog vigtige, idet SUF for at opnå et succesfuldt resultat skal leve op til alle disse forventninger. I forhold til for eksempel kommunerne er det klart, at SUF skal leve op til de krav, der stilles for indskrivningen, men for at opnå det ønskede samarbejde med de unge er de også nødt til at leve op til deres forventninger. Hvis den unge i en periode lægger mest vægt på, at han/hun vil have styr på sin lejlighed frem for at have et fokus på for eksempel beskæftigelse, er socialkonsulenten nødt til at balancere denne situation, og på den ene side sørge for at den unge bliver ved med at passe sin uddannelse, og på den anden side støtte den unge i, at lejligheden er vigtig. Hvis socialkonsulenten ikke er opmærksom på også at leve op til den unges forventninger, er der risiko for, at socialkonsulenten mister muligheden for at hjælpe ham eller hende. Samtidig skal socialkonsulenten også have fokus på forældrenes forventninger, der i nogle tilfælde kan være kortsigtede og eventuelt handle om, at forældrene forventer, at socialkonsulenten overtager deres rolle. Som tidligere beskrevet harmonerer denne forventning ikke med socialkonsulentens eget fokus på at gøre tingene *med* de unge og ikke *for* de unge.

Som forandringsmodellen viser, arbejder socialkonsulenterne ud fra en tanke om, at de må arbejde med alle aspekter af den unges liv, herunder også have fokus på styrkelse af den unges selverkendelse og selvværd. Dette ud fra teorien om, at et sådant fokus vil skabe varige forandringer. Socialkonsulenten skal med andre ord også leve op til egne forventninger til, hvordan arbejdet skal udføres.

For at opnå et succesfuldt resultat er socialkonsulenterne nødt til at søge og tilgodese alle disse forventninger. En af årsagerne til den fremgang, vi ser hos de unge, er, at SUF

langt hen af vejen formår at balancere dette. Det anbefales dog, at SUF bliver mere opmærksomme på, hvordan de i det daglige håndterer disse forskelligrettede forventninger. Det muliggør vidensdeling på området, og at de dermed kan blive endnu stærkere på dette område. Bliver SUF mere tydelig omkring kravet om, at de for at opnå et succesfulgt resultat er nødt til at balancere disse forskelligrettede forventninger, kan det samtidig bidrage til, at de får nemmere ved at forklare såvel samarbejdspartnere i kommunerne som forældrene, hvorfor de gør, som de gør.

Del 2: RESULTATER INDEN FOR UNDERSØGELSENS INDIKATORER

Det sociale område

Venner

2008: Ved indskrivningen har alle unge generelt store problemer i forhold til at få og opretholde venskaber. Kun to af de unge fungerer godt i sociale sammenhænge og har ikke problemer med at knytte kontakt til nye mennesker. De øvrige 15 har problemer med at få venner og især med at opretholde kontakten. Seks beskrives som ensomme, og generelt har størstedelen kun få eller ingen nære venner. To af de unge lider af decideret social fobi og har derfor særdeles svært ved at komme ud blandt nye mennesker.

Syv har diagnose inden for autismspektret (fremover omtalt som ASF), hvilket blandt andet betyder, at de mangler evner til at indgå i og forståelse af socialt samspil. Det betyder, at netop området omkring at få og opretholde venskaber ofte er et problem for denne gruppe.

To af de unge har haft massive misbrugsproblemer. De oplever, at de venner, de havde, da de kom ind i SUF, var fra misbrugsmiljøet, og de unge havde så enten ikke lyst til at opretholde disse venskaber eller fandt det svært, nu hvor de selv havde trukket sig fra dette miljø.

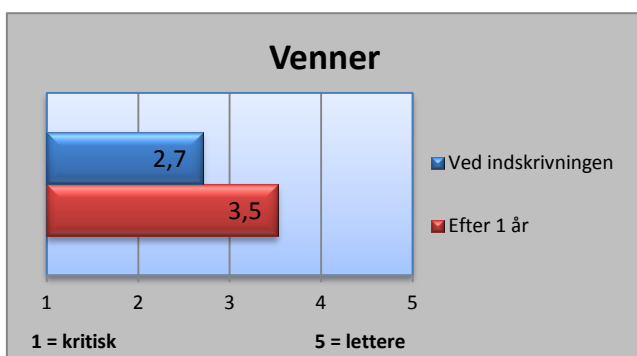
”Jeg havde det meget svært socialt. Jeg følte mig meget ensom og havde mange tanker om selvmord og sådan nogle ting... Fordi jeg var så ked af det og følte mig ensom”.

- Sonja, ung i SUF

2009/2010: For mange af de unge er det at få og opretholde venskaber fortsat et stort problem, men størstedelen oplever, at der sker en positiv udvikling. For eksempel Dorthe, der er gået fra at være meget isoleret til, at hun i dag har veninder og et godt socialt netværk. Asgar har formået at få enkelte venner fra blandt andet teknisk skole, og selvom det ikke er nogen, han ser tit, så vurderes det positivt, da han har svær ASF. Fire ud af de fem unge, der ikke har oplevet fremgang, er netop unge med diagnosen ASF. Ét område, hvor vi ikke ser en positiv udvikling, er i forhold til de unge, der har problemer med massivt misbrug. De havde ved indskrivningen størstedelen af deres venner i misbrugsmiljøerne, og det er fortsat situationen.

"I dag har jeg ikke noget problem med at gå og være sammen med andre mennesker. Jeg kan også overnatte ude, uden at det virker uoverskueligt, så der er også kæmpe fremskridt."

- Dorthe, ung i SUF

Tabel 5: Udviklingen af de unges problemer forhold til at få og fastholde venner

Venner: vurdering af faktorerne bag resultat og anbefalinger:

- I forhold til de unge, der lider af social forbi, viser evalueringen, at det giver positive resultater, når SUF bruger de fællesaktiviteter, der finder sted i afdelingen, som en måde, hvorpå de unge kan udfordre deres angst og gradvist vænne sig til at være omgivet af andre mennesker.
- Fællesaktiviteterne kan, som nævnt, være rigtig gode, men der er også eksempler på unge, som ikke kan identificere sig med de andre unge i SUF-tilbuddene og dermed ikke ønsker at bruge disse. I sådanne situationer bliver deres deltagelse i fællesarrangementerne ikke en faktor, der bidrager til en positiv udvikling inden for det sociale område. Det anbefales, at socialkonsulenterne er opmærksomme på, hvorvidt de enkelte unge vil have godt af at lære at acceptere og blive en del af SUF-fællesskabet, eller om det vil være mere givende for den unge at få opbygget relationer andre steder. Samtidig anbefales det, at de tydeliggør denne vurdering i eksempelvis statusbeskrivelser og herunder beskriver, hvordan de eventuelt vil bruge fællesarrangementerne i arbejdet med den enkelte unge.
- Retter vi blikket mod unge, der blev indskrevet i SUF på grund af et misbrug af hårde stoffer, ser vi, at disse unge efter et år fortsat har problemer i forhold til venner. Det vurderes, at en af årsagerne til dette er, at de unges omgangskreds fortsat er i misbrugskredse. Derfor anbefales det, at SUF arbejder mere målrettet i forhold til, hvordan man tackler denne problemstilling: Skal sådanne unge

opfordres til helt at droppe alle tidligere kontakter? I så fald, hvordan gøres dette?
Hvordan kan man finde et alternativ?

- I forhold til unges med ASF har SUF generelt fokus på at arbejde med eksempelvis beskæftigelse og ADL frem for et massivt fokus på at få den unge trænet i at indgå i sociale sammenhænge. Det vurderes positivt ud fra, at et intenst fokus på netop dette område nemmere vil give de unge oplevelsen af nederlag. Det anses derfor som positivt, at SUF i højere grad sætter fokus på andre eksempelvis ADL. Det tyder på, at det skaber større mulighed for, at de unge med ASF vil få succesoplevelser, hvilket på sigt kan give større overskud til også at arbejde med andre områder.

Forældre

2008: Det er meget forskelligt, hvordan forældrene påvirker de unges liv, og om denne påvirkning er positiv eller negativ. For en mindre del af de unge betegnes forholdet som godt; forældrene hjælper og støtter de unge, og de unge føler, de kan tale med deres forældre om deres problemer. For nogle unge gælder det imidlertid, at relationen bliver så stærk, at der bliver tale om en negativ afhængighed. Disse unge har svært ved at løsrive sig fra forældrene, hvilket netop synes nødvendigt både ud fra, at de unge har behov for at lære at stå på egne ben, og at relationen ofte bliver opslidende for forældrene. I enkelte familier har den unges psykiske problemer været så massive, at familien (herunder også søskende) ikke har kunnet rumme den unge, hvorfor den unge føler, at de trækker sig fra relationen.

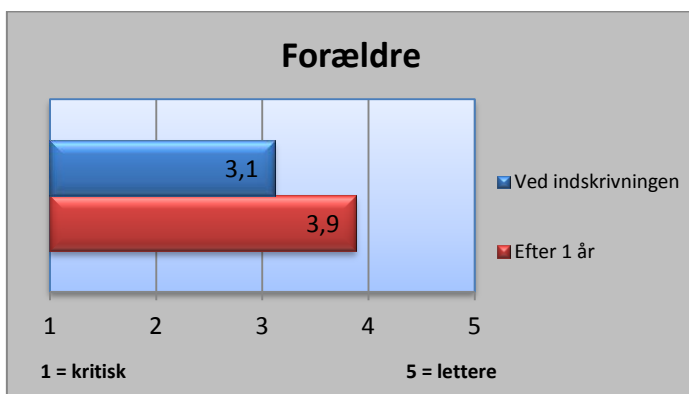
For en fjerdedel af de unge anses forældrene som en medvirkende årsag til de unges problemer. Det er i situationer med omsorgsvigt, enten på grund af forældrenes misbrug, eller fordi forældrene har haft psykiske eller sociale problemer og derfor ikke har været i stand til at tage sig af deres børn.

Enkelte unge har kun meget lidt kontakt med deres forældre og bruger dem kun, hvis de mangler penge. For disse unge må forholdet betragtes som negativt, da de ikke kan bruge forældrene som et støttende element i deres liv.

2009/2010: Generelt har de fleste unge fået et bedre forhold til deres forældre. Dette betyder ikke nødvendigvis, at forholdet efter et år er blevet problemfrit. Malthe har som eksempel fået et mere afklaret forhold til sine forældre. Socialkonsulenten beskriver, hvordan forholdet fortsat ikke er problemfrit og stadig er præget af tidligere svigt, men at Malthe forstår forholdet bedre nu. Generelt har flere af de unge, der har et problematisk forhold til deres forældre, fået et mere realistisk syn på, hvad de kan forvente af relationen. De unge, der havde et symbiotisk forhold til forældrene, har

generelt oplevet en positiv udvikling. Et eksempel er Pia, hvor socialkonsulenten har hjulpet hende med at sætte grænser over for moren, der har en tendens til at fylde for meget i hendes liv.

En mindre del af de unge har et uændret og fortsat dårligt forhold til deres forældre. Dette gælder blandt andet de to unge, der har været ude i misbrug og en ung, hvor forældrene fortsat fylder uhensigtsmæssigt meget i den unges liv. Dette, så det både er negativt for den pågældende unge og for forældrene.

Tabel 6: Udviklingen i de unges problemer ift relationen til deres forældre.

Forældre: vurdering af faktorerne bag resultaterne og anbefalinger

- For alle unge gælder det, at forældrene fylder meget i deres liv. Dette kan både være rent fysisk eller mentalt, og det kan både være i positiv eller negativ forstand. Som tidligere beskrevet har en del af de unge oplevet svigt fra forældre, et svigt der fortsat er årsag til mange af deres problemer. Her spiller socialkonsulenterne ofte en positiv rolle i forhold til at støtte den unge i at få styrket og/eller afklaret forholdet til deres forældre.
- For mange af de unge, der oplever en positiv udvikling i forhold til deres relation til forældrene, er årsagen, at socialkonsulenten har haft fokus på at støtte den unge i forhold til at få skabt et mere realistisk billede af, hvad de kan forvente af relationen. En del af de unge havde i udgangspunktet et næsten symbiotisk forhold med forældrene. Socialkonsulenten er her med til at skabe en positiv udvikling ved at gå ind og støtte disse unge i at få lavet nogle rammer for samværet, for eksempel hvor ofte de skal besøge forældrene, hvilket har været medvirkende til at modarbejde symbiosen og afhængigheden.

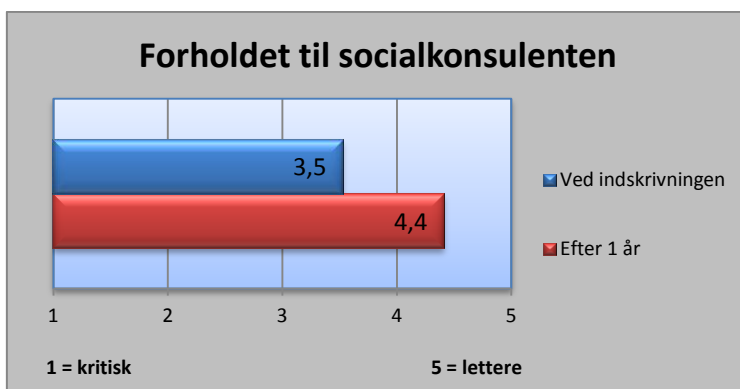
- Det, at socialkonsulenterne støtter de unge i forhold til at klare eksempelvis ADL, har betydet, at flere forældre har kunnet trække sig, hvilket også har bidraget til den generelt positive udvikling på dette område.
- Socialkonsulenterne kan med fordel have mere opmærksomhed på, at forældrene kan påvirke de unges liv på mange *forskellige* måder, og at det er vigtigt at have fokus på præcist, hvilket slags forhold, der er tale om, og hvilke problemer, det eventuelt måtte medføre for den unge. I del 1, afsnit 2 har vi sat fokus på dette område, og hvordan socialkonsulenterne med fordel kan sætte mere fokus på at styrke arbejdet og samarbejdet i forhold til de unges forældre.

Forholdet til socialkonsulenten

2008: 10 ud af 17 har på relativ kort tid etableret et godt og tillidsfuldt forhold til deres socialkonsulent. For størstedelen gælder det, at forholdet betegnes som både godt og fortroligt, mens det for en mindre gruppe kan betegnes som godt, men endnu ikke fortroligt. Nogle unge accepterer socialkonsulenten og den hjælp, de tilbyder i forhold til praktiske gøremål, men har svært ved relationen og svært ved at åbne op. Enkelte unge er tilbageholdende med at bruge socialkonsulenten; de vil gerne, men føler ikke, de vil belemre personen med deres problemer.

2009/2010: 16 ud af de 17 unge har nu et godt og tillidsfuldt forhold til deres socialkonsulent, og for flere unge gælder det, at relationen har udviklet sig i en positiv retning. Se tabel 7. Et eksempel er Mikkel, der tidligere har haft meget svært ved at knytte relationer til pædagoger. Mikkel har i alle tidligere tilbud konstant ønsket at skifte socialkonsulent, og da han startede i SUF skiftede han også socialkonsulent et par gange. I dag ønsker han imidlertid ikke længere at skifte, og det anses som meget positivt.

I alt har tre af de unge skiftet socialkonsulent i løbet af det første år, og i alle tre tilfælde beskrives skiftet som medvirkende til, at relationen mellem den unge og socialkonsulenten er blevet bedre.

Tabel 7: Udviklingen i de unges problemer ift relationen mellem de unge og deres socialkonsulent.

Socialkonsulent: vurdering af faktorerne bag resultaterne og anbefalinger:

- Relationen mellem den unge og socialkonsulenten spiller en central rolle i SUF's arbejde, og det er således et klart mål, at denne relation skal være velfungerende. Resultaterne af evalueringen viser, at SUF har succes i forhold til at nå dette mål. **Det anbefales, at SUF opretholder deres fokus på, at der i løbet af de første tre måneder bliver skabt en god relation, da dette bidrager positivt til arbejdet og dermed skaber resultater på længere sigt.**

"Jeg havde også oplevet svigt fra pædagoger, så jeg havde det også svært lige da jeg kom herop til SUF. Men de er anderledes end andre steder, så her kan jeg godt lægge mistilliden væk".

- Diana 18 år, ung i SUF.

"Det har været en stor hjælp for Malthe og det har ikke været uvæsentligt, at der har været en fast person, han kunne ringe til".

- Sagsbehandler til Malthe.

- En faktor, der er medvirkende til at skabe den generelle fremgang, vi ser hos de unge, er, at socialkonsulenten har en koordinerende rolle i forhold til de forskellige personer, der både behandlingsmæssigt og socialt spiller en rolle i den unges liv. **Det anbefales derfor, at socialkonsulenterne overfor samarbejdspartnere og kunder lægger vægt på styrken i denne funktion.**
- En anden faktor, der spiller ind, er socialkonsulentens fleksibilitet. Som tidligere nævnt kan de unge få fat i SUF 24 timer i døgnet, og socialkonsulenten kan tilrettelægge sit arbejde således, at han/hun kan gå ind og støtte den unge, dér

hvor der måtte være mest brug for det. Har den unge i en periode brug for at blive kontaktet hver morgen, og måske tilmed bliver fulgt på arbejde eller til skole, kan socialkonsulenten gå ind og gøre dette. Denne fleksibilitet bidrager positivt i forhold til at få eller fastholde den unge i beskæftigelse, og det anbefales, at SUF generelt sætter fokus på, hvordan deres tilgang synes at bidrage til at sikre resultater i forhold til beskæftigelse.

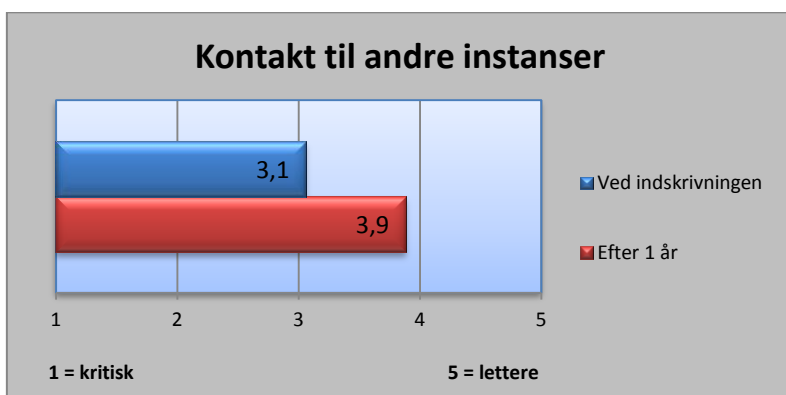
- Det anbefales, at alle socialkonsulenterne er opmærksomme på, at deres tilgang indebærer, at der i perioder skabes et forhold, hvor den unge kan føle sig afhængig af socialkonsulenten. Det anbefales, at SUF har fokus på at tackle dette på en sådan måde, at der bliver tale om en positiv afhængighed, som bliver mindre i takt med, at den unge får det bedre. Dette kan gøres ved, at man internt i SUF sætter fokus på forskellen mellem positiv og negativ afhængighed. Dette eksempelvis på kurser eller temadage for de ansatte. Konkret har afdelinger gode erfaringer med, at der tilknyttes to socialkonsulenter til hver unge (en primær og en sekundær) eller ved at de unge lærer de andre socialkonsulenter i afdelingen at kende, eksempelvis gennem fællesspisning og andre aktiviteter. Det vurderes som godt i forhold til at sikre, at den unge ikke bliver for stærkt knyttet til kun én socialkonsulent.
- Det, at den unge kan få fat i en socialkonsulent 24 timer i døgnet, spiller positivt ind både i forhold til deres relation og den generelle udvikling hos den unge. Enkelte afdelinger kører med såkaldte rådighedsvagter, og deres unge har derfor ikke mulighed for at kontakte egen socialkonsulent 24 timer i døgnet. I disse afdelinger er det væsentligt, at der er fokus på, at de unge lærer de andre socialkonsulenter i afdelingen at kende. Eksempelvis gennem fællesspisning og andre aktiviteter, hvilket sikrer, at de unge føler sig trygge ved også at ringe til andre socialkonsulenter.
- Som nævnt, har tre af de unge skiftet socialkonsulent i løbet af det første år. Dette skift har i alle tilfælde været positivt. Vi har erfaret, at der ikke er udpræget fokus på at matche unge og socialkonsulenterne. SUF kunne muligvis med held sætte mere ind i forhold til dette, da det kunne mindske antallet af skift.

Kontakt til andre instanser

2008: Kun én af de 17 unge har ikke brug for støtte i kontakten til andre instanser, såsom sagsbehandleren i kommunen, jobkonsulent, læge og psykolog. Flere af de unge kan selv tage kontakt til deres nuværende sagsbehandler og/eller psykolog, men de vil ikke være i stand til tage kontakt til personer, de ikke kendte eller følte sig trygge ved.

En del af de unge har også brug for støtte i forbindelse med afholdelse af møder med eksempelvis sagsbehandler eller jobkonsulent. Her går socialkonsulenten ind og støtter ved forklare de ting, der bliver sagt.

2009/2010: Størstedelen af de unge har fortsat brug for hjælp til at varetage kontakten til eksempelvis kommunen, læge, tandlæge, men generelt ser vi et fald i behovet for støtte. Efter et år har størstedelen fortsat behov for mindre støtte, men flere kan nu selv varetage en del af kontakten. En lille del af de unge er helt selvkørende på dette område, mens en anden mindre del har brug for massiv støtte i forhold til at tage kontakt til og mødes med forskellige andre instanser.

Tabel 8: Udviklingen i de unges problemer ift. kontakten til andre instanser

Kontakt til andre instanser: vurdering af faktorerne bag resultaterne og anbefalinger:

- Det, at socialkonsulenterne i mange tilfælde tager med de unge til møder og hjælper den unge med at få forklaret deres situation og forstå de ting, der bliver talt om, vurderes som en faktor i forhold til skabelsen af den positive udvikling, vi ser på dette område.
- Det anbefales, at socialkonsulenterne reflekterer over, hvordan de i højere grad kan involvere den unge i forhold til dette område, herunder hvordan de tackler dette område, og hvilke muligheder der er for, at den unge kan blive i stand til at varetage flere af sådanne kontakter.

Angst/social fobi/mistillid

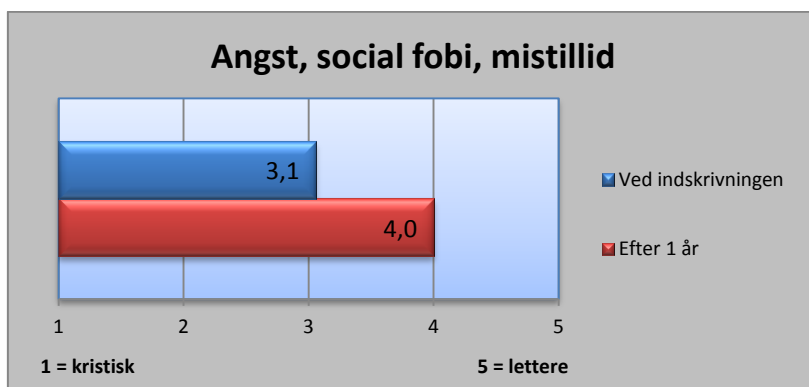
2008: Kun to af de unge har ikke problemer inden for dette område, og en del af de unge kæmper med massive problemer i forhold til angst. Flere har problemer med at være alene, og to så voldsomt, at de ikke kan sove alene om natten. Et andet problem, der ses hos flere af de unge, er social fobi, der betyder, at de har svært ved at indgå i sociale sammenhænge.

En del af de unge har oplevet store svigt i løbet af deres opvækst, hvilket betyder, at de har meget lidt tillid til deres omgivelser. Disse unge har svært ved at opbygge nye relationer, og for denne gruppe gælder det derfor, at selv relationen til socialkonsulenten kan være en udfordring.

2009/2010: Generelt set ser vi, at alle de unge, der havde problemer inden for dette område, har fået det bedre. Fire af de unge kæmper stadig med problemer i forhold til enten social fobi, angst eller manglende tillid til omgivelserne, men størstedelen har oplevet en positiv udvikling inden for det område, hvor de oplever problemer.

To af de unge har ikke længere problemer med social fobi. Et eksempel er Dorthe, der efter et år både formår at tage ud at møde nye mennesker og samtidig oplever, at hun har lyst og behovet for det. Hun kan stadig få stunder, hvor det er svært, men hun oplever, at hun formår at tage kampen med sig selv, og dermed får det gjort alligevel.

Et andet eksempel er Sandra, der ved indskrivningen havde så stor social fobi, at hun ikke kunne deltage i fællesarrangementerne i SUF, men som efter et halvt års tid deltog i en fælles rejse. Sandra har fortsat svært ved at gennemføre et uddannelsesforløb pga. angsten for at være i sociale sammenhænge med mange nye mennesker, men det, at hun formår at deltage i fællesarrangementerne i SUF, og herunder især en ferie, vurderes som et stort skridt i den rigtige retning.

Tabel 9: Udviklingen i de unges problemer med angst, social fobi og mistillid.

Angst/social fobi/mistillid: vurdering og anbefalinger:

- Inden for det sociale område er dette den indikator, hvor vi ser den mest markante fremgang. Socialkonsulenternes fokus på arbejdet med angstproblematikker har således en udpræget positiv virkning. Dette gælder både i forhold til at støtte den unge til at komme til psykolog og få talt om disse ting og samtidig at øve, at den unge gradvist bliver mere tryk ved at komme ud blandt andre mennesker.

”men lige så snart vi skulle sidde på rad og række, så gik det helt galt for mig, så blev jeg ligesom også angst for angsten”.

- Sandra, ung i SUF

- Det anbefales, at SUF sætter fokus på de gode erfaringer, de har på dette område, og herunder deler den viden og erfaring, de har på området. Hvilke metoder virker? Hvordan gør de konkret for at træne de unge i forhold til at blive bedre til at indgå i sociale sammenhænge? Et større fokus på at dele denne viden vil samtidig bidrage til, at SUF over for såvel forældre som samarbejdspartnere i kommunerne vil blive bedre til at sætte ord på, hvad det er, de gør.

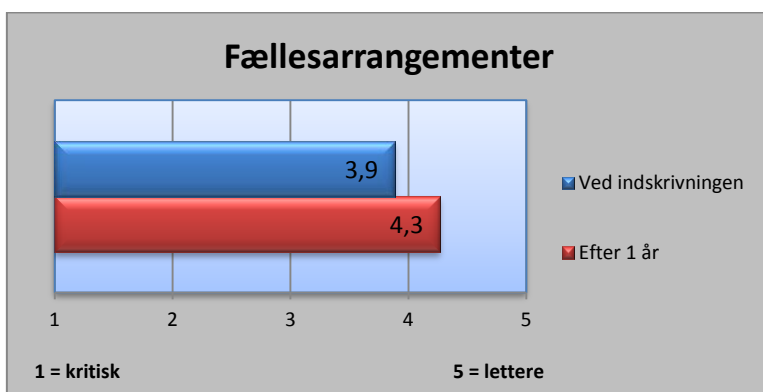
Fællesarrangementer i SUF

2008: De fleste unge deltager i fællesarrangementerne, der afholdes i deres SUF-afdeling, og giver også udtryk for, at de er glad for at deltage, men enkelte udviser ikke den store entusiasme omkring det. De oplever ikke, at de har meget tilfælles med de andre unge og giver udtryk for, at de andre har mange flere problemer end dem selv.

En mindre del af de unge har svært ved at deltage, enten fordi de ikke kan overskue så mange mennesker, eller fordi deres problemer betyder, at de nemt kommer i konflikt med de andre unge. Disse unge deltager imidlertid ved, at der er lavet særlige foranstaltninger, som for eksempel at de kan deltage i fællesmøderne ved at sidde for sig selv i et tilstødende værelse, hvor de kan være med, men uden at skulle sidde sammen med hele gruppen.

2009/2010: Vi ser generelt en fremgang i antallet af unge, der deltager, og som samtidig synes om det fællesskab, SUF tilbyder. Enkelte unge deltager kun i et meget begrænset omfang, men dette skyldes ikke, at de ikke kan, men fordi de vælger det fra.

Et par af de unge har fortsat svært ved at være i fællesskabet, eksempelvis Sandra, der til trods for bedring fortsat kan have problemer med at spise sammen med andre.

Tabel 9: Udviklingen i de unges problemer ift. deltagelse i fællesarrangementer i SUF

Fællesarrangementer: vurdering af faktorerne bag resultaterne og anbefalinger:

- Mange af de unge har glæde af at blive en del af fællesskabet. SUF skal imidlertid være opmærksom på, at der er unge, som har fået det bedre, men som samtidig stort set ikke har benyttet sig af tilbuddene. Det anbefales derfor, at den enkelte socialkonsulent er opmærksom på, i hvor høj grad en pågældende ung kan drage nytte af tilbuddet, eller om den unge vil have mere glæde af andre tiltag. Det anbefales ligeledes, at de enkelte SUF-afdelinger bliver mere tydelig omkring, hvilken rolle fællesaktiviteterne spiller i forhold til deres tilbud. Dette vil også gøre, at afdelingerne kan være mere eksplicite over for samarbejdspartnerne i kommunerne om, hvordan de bruger/ikke bruger fællesarrangementer og aktiviteter.

Det psykiske område

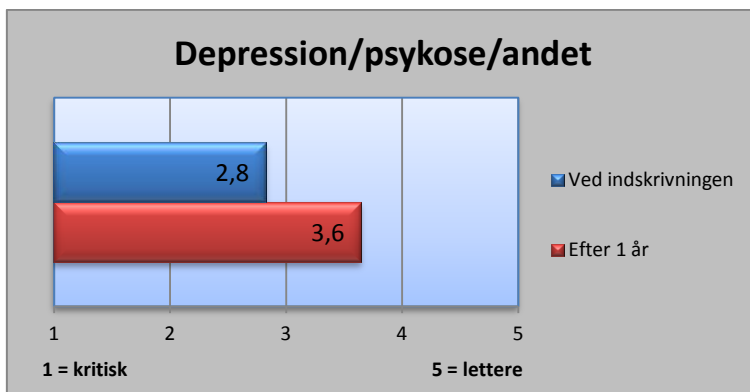
Depression/psykose/andet

Denne indikator dækker over en række af psykiske problemer og diagnoser. De mest fremtrædende er depression, psykoser, skizofreni og tvangstanker. Her er således tale om en meget bred kategori, hvor vurderingen går på, hvor meget den pågældende psykiske lidelse hæmmer den unge i hverdagen.

2008: Ved indskrivningen har 16 ud af de 17 unge problemer på dette område. Omkring halvdelen har en depression. For enkelte unge er der tale om en så svær depression, at de har forsøgt selvmord. Én ung har alvorlige problemer med både vrangforestillinger, skizofreni og tvangstanker, mens andre unge har problemer i forhold til splitting¹² eller OCD. Et eksempel på sidstnævnte er Lise, der har et overdrevet behov for at vaske tøj; et problem, der kommer til at fylde meget i hverdagen, da dette behov kommer til at tage meget tid i dagligdagen. Endelig er der to af de unge, der reagerer psykosomatisk på deres problemer, hvor deres fysiske sygdom gør dem uarbejdsdygtige.

2009/2010: 11 ud af de 17 unge, der havde problemer med depression eller andre psykiske lidelser, har fået det bedre på dette område. Tre af de unge er i løbet af det første år blevet udredt. For eksempel Anders, der har fået diagnosen ADHD og nu får medicin for dette. Anders' socialkonsulent fortæller, at dette har gjort, at han på mange måder har fået det bedre. For andre unge gælder det, at de generelt er blevet mere afklarede omkring deres problemer, der derfor ikke længere fylder så meget i deres hverdag og eksempelvis bliver årsag til depressive tilstande. For eksempel Sandra, der fortsat er præget af depression, men oplever, at der er længere mellem "hullerne". De unge, der reagerede psykosomatisk på deres problemer, har fået det bedre, eksempelvis Sonja, der nu igen er blevet i stand til at arbejde.

¹² Splitting er en psykoanalytisk betegnelse for en primitiv psykisk mekanisme, der medfører en spaltning i personligheden. Der findes mange typer af splitting, men i denne sammenhæng handler det om, at de unge svinger mellem at have meget positive og meget negative følelser for andre mennesker eller ift de unges egen selvopfattelse.

Tabel 10: Udviklingen i forhold til de unges problemer ift. indikatoren: "psykose, depression og andet".

Depression/psykose/andet: vurdering af faktorerne bag resultaterne og anbefalinger:

- En af faktorerne til den store positive udvikling på dette område er, at man fra SUF's side ved indskrivningen har fokus på at få afklaret de unges eventuelle psykiske diagnoser og støtter dem i at få behandling og eventuelt blive medicineret. SUF beskriver ikke selv medicin som løsningen på de unges problemer, men vi ser, at medicinering imidlertid kan give den unge tiltrængt ro i sit liv, hvilket skaber rum for, at der kan arbejdes på andre områder.
- Flere af SUF's afdelinger arbejder med unge med spiseforstyrrelser, men derudover er der i SUF umiddelbart ikke fokus på andre psykosomatiske reaktioner. Det anbefales derfor, at SUF sætter fokus på dette: hvordan man allerede arbejder med sådanne reaktioner, og hvordan man internt kan dele og videreudvikle disse erfaringer.

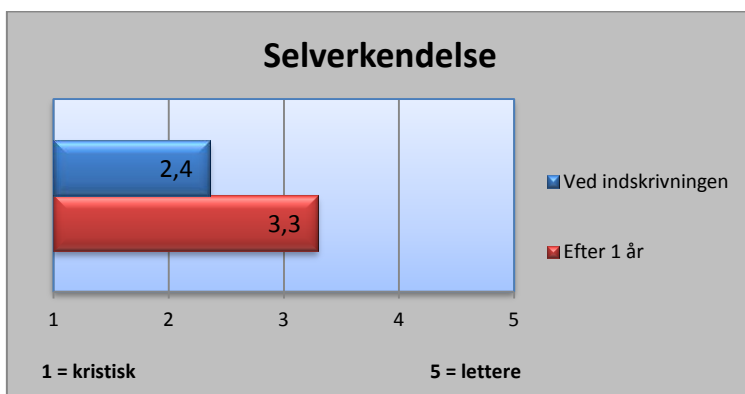
Selverkendelse

2008: 14 ud af de 17 unge har ved indskrivningen meget lidt erkendelse af deres problemer og de begrænsninger, de medfører for dem i hverdagen. De unge, der har en diagnose, har generelt en god erkendelse af, at det har nogle konsekvenser for deres liv. De samme unge kan dog også have andre problemer (det kan eksempelvis være i forhold til deres kæreste eller pårørende), som de slet ikke betragter som en del af deres problem. En del af de unge har desuden også problemer med at se egne ressourcer.

2009/2010: 12 af de 17 unge har fået større selverkendelse i løbet af det første år, men generelt er en lav selverkendelse og manglende indsigt i egne problemstillinger fortsat et problem for størstedelen af de unge.

Asgar er et eksempel på en ung, der har været igennem en positiv udvikling. Han var fra start relativt reflekteret over sin situation, men socialkonsulenten fortæller, at Asgar i dag nu erkender, at han har ASF.

Flere af de unge har dog fortsat problemer med, at de ikke har et reelt billede af, hvad de kan og ikke kan, og dermed kan komme ud i situationer, hvor de tager munden for fuld og ender med at få et nederlag. Et eksempel er Sonja, der fortsat har meget svært ved at erkende, at hun ikke magter at gennemføre den ønskede uddannelse.

Tabel 11: Udviklingen af de unges problemer ift. selverkendelse.

Selverkendelse: vurdering af faktorerne bag resultaterne og anbefalinger:

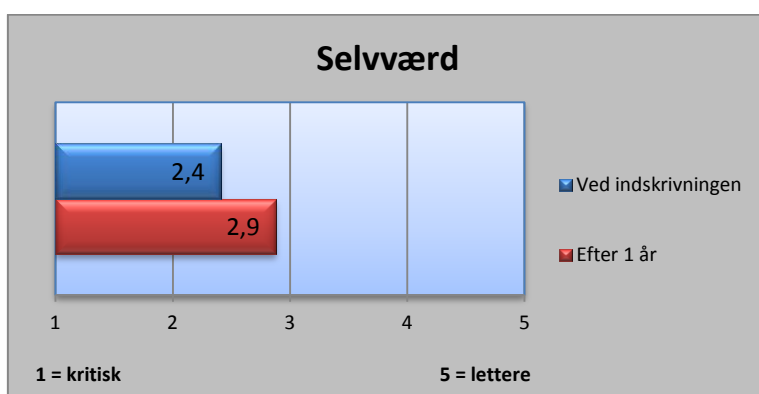
- Efter interviewene stod det klart, at der blandt de interviewede ikke helt var enighed om, hvad selverkendelse er. For nogen var det specifikt i forhold til om de unge havde erkendt deres diagnose og konsekvenserne af denne, mens andre forstod det mere bredt, således det også omfatter problemer i forhold til eksempelvis at erkende begrænsninger på det sociale område. Denne situation gør det svært præcis at definere, hvad selverkendelse her dækker over, hvilket også gør det vanskeligt at måle på. I SUF lægges der meget vægt på at arbejde med de unges selverkendelse. Derfor anbefales det, at SUF prioriterer at få lavet en fælles definition af selverkendelse og en nærmere beskrivelse af, hvordan der arbejdes med dette område.

Selvværd

2008: Lavt selvværd er en realitet for stort set alle de unge, der bliver indskrevet i SUF. For mange af de unge gælder det, at dårligt selvværd er baggrunden for deres depression og i værste fald selvskadende adfærd. Kun to af de 17 unge har et godt selvværd. Her vurderes det dog samtidig, at der er risiko for et dyk i selvværdet, da de unge samtidig er inde i en proces, hvor de får mere og mere erkendelse omkring deres situation og problemer.

Tre af de unge udviser stort selvtillid, men personer tæt på dem fortæller, at det kun er en facade, og at der bag denne gemmer sig unge med et meget lavt selvværd. Et eksempel er Pia, der udadtil udstråler stor selvsikkerhed, men i virkeligheden føler sig meget alene.

2009/2010: Syv af de 17 unge har fået bedre selvværd. Dette sker generelt i forbindelse med, at de har oplevet succes i forhold til arbejde eller uddannelse. Størstedelen af de unge vurderes dog fortsat til at have problemer med lavt selvværd, og to af de unge vurderes efter det første år til at have fået et lavere selvværd. Vi ser fortsat også, at nogle unge udviser stort selvtillid og selvsikkerhed udadtil, men at der er tale om en facade. Disse unge bruger fortsat mange kræfter på at holde denne facade. For eksempel Lise, der umiddelbart udviser stort selvtillid, men samtidig fortsat kommer i situationer, hvor hun bliver usikker, og hvor hendes omgivelser oplever, at hun ikke kan holde facaden.

Tabel 12: Udviklingen i de unges problemer ift. selvværd.

Selvværd: vurdering af faktorerne bag resultaterne og anbefalinger:

- Undersøgelsen viser, at oplevelsen af succes enten i arbejdsmæssige og/eller sociale sammenhænge kan bidrage til et øget selvværd, og omvendt kan et øget selvværd bidrage til, at de unge har større mulighed for at klare sig i en arbejdsmæssig sammenhæng. På baggrund af dette vurderes det positivt, at SUF arbejder helhedsorienteret og herunder også arbejder med fokus på at styrke de unges selvværd.
- Det, at to unge har fået lavere selvværd i løbet af det første år, skal muligvis ses i sammenhæng med, at de har fået større selverkendelse. Stiger selverkendelsen, betyder det også større erkendelse af problemer. Denne indsigt kan medføre et fald i selvværdet, idet den unge nu måske bliver mere klar over, hvad de ikke kan. Vi ser, at de to unge, der nu har lavere selvværd, samtidig har fået samtidig større selverkendelse.
- Selvværd er på samme måde som selverkendelse noget, der er svært præcist at definere og derfor også svært at måle på. Derfor anbefales det på samme måde som med selverkendelse, at man fra SUF's side bliver mere tydelig om, hvordan man mere præcist definerer og arbejder med dette område, og at dette tydeliggøres i de individuelle udviklingsplaner, det anbefales, der laves med alle unge.

Misbrug

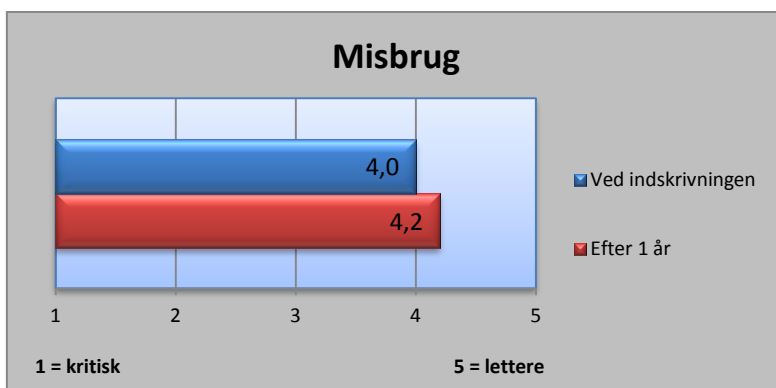
2008: Der var fire af de 17 unge, der har problemer med misbrug. To af disse unge havde før indskrivningen problemer med massivt misbrug af hårde stoffer. De to andre unge havde haft og havde ved indskrivningen fortsat problemer med alkohol og hash.

"... de der år med misbrug, der mistede han jo alt hvis man kan sige det sådan, så nu skal han prøve at genopbygge noget ny. Så jo han er meget ensom nu"

- Mor om ung

2009/2010: De to unge, der har problemer med alkohol-misbrug, har efter det første år fået mere styr på dette. For dem begge gælder det, at de ikke længere drikker i hverdagene, men at det fortsat kan forekomme i weekenderne. I løbet af det første år viste det sig, at de to unge, der tidligere havde problemer med misbrug af hårde

stoffer, var faldet i igen. For den ene har misbruget ændret sig en smule til hovedsageligt at være misbrug af piller. Den ene unge blev efterfølgende udskrivet af SUF til et massivt døgnafvænnings tilbud, mens den anden er blevet i SUF, men for en kort periode er blevet sendt i et døgnafvænnings tilbud.

Tabel 13: Udviklingen i de unges problemer med misbrug.

Misbrug: vurdering af faktorerne bag resultaterne og anbefalinger:

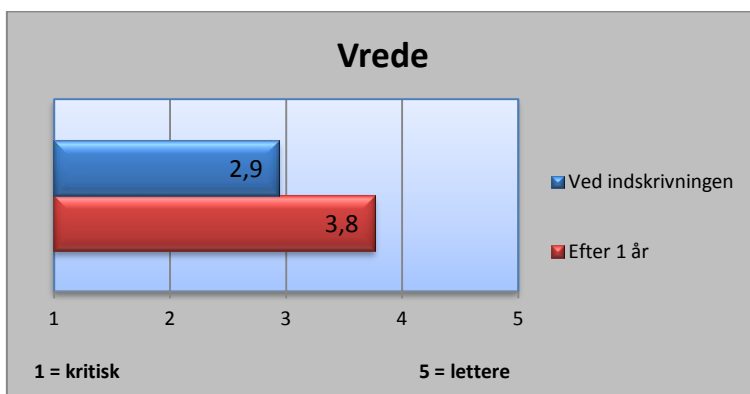
- Misbrug er kun et problem for en mindre del af de 17 unge. SUF har succes med at få unge med alkohol og hashmisbrug til at nedtone og arbejde med deres misbrug. De har dog ikke samme succes med de unge, der har problemer med misbrug af hårde stoffer. Det vurderes dog positivt, at SUF håndterer disse sager ved at anerkende, at disse unge har brug for mere massiv behandling, end det SUF selv kan tilbyde.
- Det anbefales, at SUF sætter fokus på arbejdet med misbrug og herunder også et fokus på unge med misbrug og psykiske diagnoser. Den ene af de to stofmisbrugere havde problemer med misbrug og en psykisk diagnose. Temaet misbrug og psykiske diagnoser har tidligere været diskuteret i SUF, og da flere oplever det som en særlig udfordring, anbefales det, at dette tema tages op igen.

Vrede/aggressivitet

2008: Mere end halvdelen af de 17 unge er udadreagerende. Disse unge har svært ved at styre deres vrede og kan, hvis tingene ikke udvikler sig, som de ønsker, reagere uforbeholdent voldsomt. I sådanne situationer bliver flere af de unge verbalt udadreagerende, og enkelte kan blive aggressive.

Tre af de unge vender vreden indad, og vi ser eksempler på, at denne vrede mod dem selv, kan have store negative konsekvenser. Dorte, eksempelvis, bliver meget ked af det og har ikke energi til at passe skolen eller aftaler, som hun ofte aflyser eller bliver væk fra.

2009/2010: Vi ser generelt en positiv udvikling på dette område. Tre af de unge er stadig præget af problemer med uhensigtsmæssig vrede, men størstedelen er blevet bedre til at arbejde med det og formår i de allerfleste tilfælde at styre denne vrede. Et eksempel på dette er Malthe, der fortsat kæmper med indestængt vrede, der kan resultere i, at han bliver udadreagerende. Han har dog fået en bedre forståelse for, at vreden er uhensigtsmæssig og har samtidig fundet ud af, at han kan kanalisere vrede og aggressioner ud gennem træning. De tre unge, der vender vreden indad, har fortsat problemer med dette – for de flestes vedkommende dog ikke i så høj grad som tidligere.

Tabel 14: Udviklingen i de unges problemer med vrede og aggressivitet.

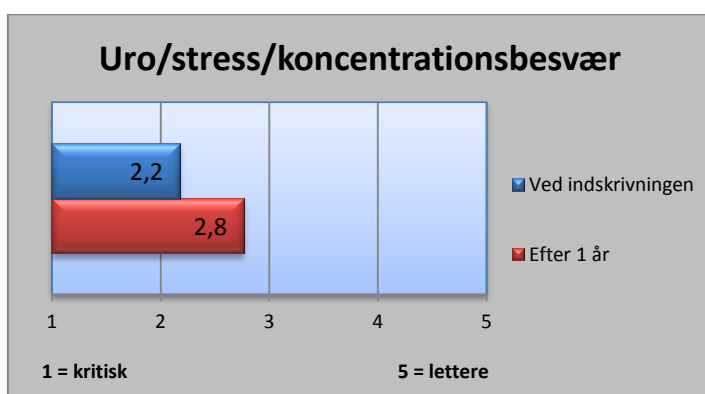
Vrede/aggressivitet: vurdering af faktorerne bag resultaterne og anbefalinger:

- Socialkonsulenternes fokus på at skabe struktur og ro i de unges hverdag har en positiv betydning i forhold til at dæmpe deres aggressive adfærd og hindre vredesudbrud.
- En faktor, der bidrager positivt til at dæmpe aggressiv adfærd, er fysisk træning. Det giver de unge mulighed for at komme af med eventuelle aggressioner. Mange SUF-afdelinger tilbyder at betale for, at de unge kan gå til forskellige former for træning, og evalueringen viser eksempler på, at dette har en positiv effekt.

Uro/stress/koncentrationsbesvær

2008: Stort set alle de unge har problemer enten med stor kropslig uro og/eller stress. For syv er problemet så stort, at de har svært ved at sidde stille og eksempelvis finder det svært at stå og vente i køen i Netto. Omkring halvdelen stresser nemt over gøremål og forpligtelser i dagligdagen. Dette ser vi blandt andet hos flere af de unge med ASF. Tre stresser mere over deres situation generelt. De stresser over fremtiden og over, at de er i en situation, hvor de måske ikke er i stand til at håndtere job eller uddannelse.

2009/2010: 13 af de unge har fortsat svært ved at koncentrere sig og for seks i en sådan grad, at det fortsat påvirker deres hverdag. Én vurderes til at have fået det værre på dette område, men resten har oplevet en positiv udvikling. For to af de unge gælder det, at medicin har haft en positiv indflydelse på deres uro. De tre unge, der stresser over fremtiden, job og uddannelse, har fortsat problemer med dette.

Tabel 15: Udviklingen i de unges problemer ift. uro/stress/koncentrationsbesvær.

Uro/stress/koncentrationsbesvær: vurdering af faktorerne bag resultaterne og anbefalinger:

- Unge med ASF har særligt problemer med manglende koncentration. Her bidrager det positivt, at socialkonsulenterne har et massivt fokus på, at unge i denne målgruppe har brug for støtte til at få struktur i hverdagen. De hjælper eksempelvis unge med at strukturere gøremålene ved hjælp af rengøringsplaner og indkøbslister. De laver klare aftaler om, hvornår tingene skal gøres, og hvis nødvendigt kan de også hjælpe med, at det bliver gjort. Vi ser også eksempler på, at de hjælper de unge med at lave en online kalender, der kan hjælpe dem til at overskue aftaler.

- I forhold til de unge, der er meget påvirket af den manglende afklaring i forhold til deres fremtid, job og uddannelse, viser evalueringen enkelte eksempler på, at socialkonsulenterne har et tydeligt fokus på dette problem. Socialkonsulenterne går her ind og hjælper de unge med at få et mere realistisk billede af, hvad de kan forvente af fremtiden, hvilket medvirker til, at de ikke længere stresser så meget over denne. Det er imidlertid kun enkelte socialkonsulenter, der giver udtryk for, at de har et tydeligt fokus på dette. Et mere generelt og tydeligt fokus på dette område vil bidrage til en fremgang hos de unge, der stresser over fremtiden.
- Alle unge havde ved indskrivningen problemer på dette område, og selvom stort set alle har udviklet sig i en positiv retning, er dette fortsat en af de indikatorer, hvor de unge klarer sig meget dårligt. **Det anbefales, at SUF generelt er opmærksomme på vigtigheden i at arbejde med dette område. De afdelinger, der har unge med ASF som målgruppe, har alle et meget tydeligt fokus på at arbejde med koncentrationsbesvær, men det er vigtigt, at SUF også generelt sætter mere fokus på dette arbejde.**
- Stress påvirker de unge på mange forskellige måder. Nogen stresser nemt over daglige gøremål, pligter og aftaler, mens andre i højere grad stresser over, at de ikke laver noget, og at de ikke kan se, hvornår de skal komme i gang med job eller uddannelse. **Det anbefales, at SUF sætter større fokus på de forskellige former for stress, der præger de unge, og hvordan de skal tackles forskelligt.**

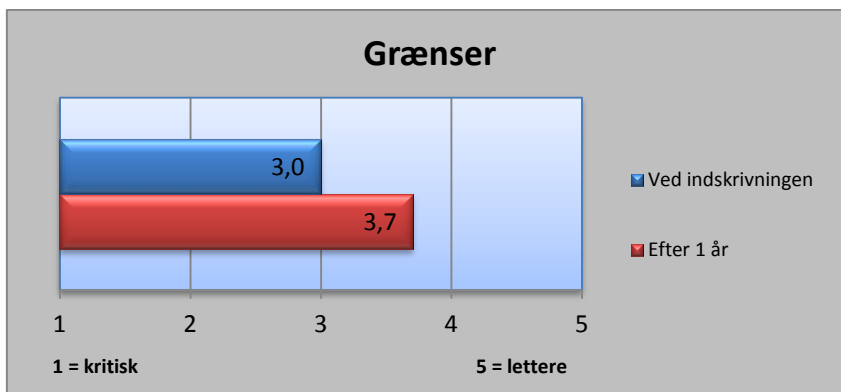
Grænser

2008: 16 ud af de 17 unge har problemer med at sætte grænser – både over for sig selv og over for andre. To af de unge har som tidligere nævnt eksempelvis svært ved at sige fra over for deres forældre, der spiller en uhensigtsmæssig stor rolle i deres liv.

Især tre af de unge har svært ved at mærke andres grænser, hvilket betyder, at de uden at være bevidste om det kommer til at overskride dem. Dette gælder eksempelvis Lone, der i sociale sammenhænge slet ikke mærker, at hun overskrider folks grænser.

2009/2010: For størstedelen af de unge udgør problemerne med at sætte og forstå grænser fortsat et problem, men 13 af de 17 unge er blevet bedre til at sætte relevante grænser. For eksempel Sandra, der har brudt kontakten med de venner og en kæreste, som hun oplevede overskred hendes grænser.

To unge har fået det værre på dette område, hvoraf den ene, Janus, er vendt tilbage til tidligere misbrug, og dermed tydeligvis har svært ved at sætte grænser for sig selv.

Tabel 16: Udviklingen ift. de unges evne til at sætte grænser og/eller mærke andres og egne grænser.

Grænser: vurdering af faktorerne bag resultaterne og anbefalinger:

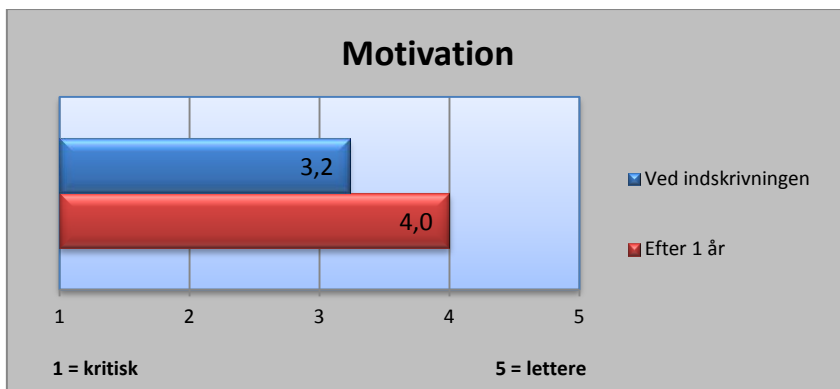
- En årsag til den generelle fremgang på dette område er, at de unge er blevet bedre til at sætte grænser over for forældre og venner. Det er sket med hjælp fra socialkonsulenten. I forhold til relationen til forældrene anbefales det generelt, at socialkonsulenterne, hvis det er muligt, får større fokus på også at inddrage forældrene i denne proces. Spørgsmålet omkring samarbejde med forældre blev diskuteret i del 1, afsnit 3.

Motivation

2008: 9 ud af de 17 unge er motiverede i forhold til at arbejde med deres problemer. Mange af dem mangler dog redskaberne til at kunne lave konkrete ændringer. Samtidig betyder manglende selverkendelse, at en del af de unge ikke erkender omfanget af deres problemer og dermed, hvad de reelt skal arbejde med. Ifølge socialkonsulenten har Pia for eksempel ikke indset, at hun har problemer i forhold til at skabe og fastholde sociale relationer og er derfor heller ikke er motiveret for at arbejde med denne problematik.

2009/2010: Flere unge vurderes efter et år til at være mere motiverede i forhold til at skabe forandring, og 13 giver nu udtryk for, at de gerne vil arbejde med sig selv og de problemer, de har. For eksempel Sandra, der tog med på en rejse med SUF til trods for, at hun har store problemer med at være sammen med andre mennesker. Dét, at hun tog med, viser, at hun er bevidst om, at hun er nødt til at udfordre og arbejde med sig selv for at få det bedre. For Sandra gjaldt det imidlertid, at hun blev over entusiastisk og troede hun kunne klare mere, end hun reelt kunne. Hun insisterede på at starte et uddannelsesforløb, som hun alligevel ikke magtede at gennemføre. Det oplevede hun som et nederlag og det fik således negative konsekvenser for hende. En mindre

grupper udviser kun meget lidt eller slet ingen motivation. Dette er generelt de unge, der fortsat ikke har erkendt deres problemer.

Tabel 17: Udvikling af de unges problemer ift. motivation.

Motivation: vurdering af faktorerne bag resultaterne og anbefalinger:

- Socialkonsulenternes rolle som motivatorer er en væsentlig faktor i forhold til, at de unge efter det første år generelt fremstår som mere motiverede.
- Vi ser imidlertid også eksempler på, at socialkonsulenterne kan blive for opsatte på at motivere de unge og dermed ikke er nok opmærksomme på deres begrænsninger. I Sandras tilfælde skulle socialkonsulenten eksempelvis have stoppet op og overvejet, om det var det rigtige at støtte Sandra i denne proces. På den ene side skal initiativ og motivation hos den unge ikke bremses, men starter en ung på en uddannelse, de ikke formår at gennemføre, kan det betyde et stort nederlag, som også påvirker den unge på andre områder. Evalueringen viser kun et eksempel på dette, men **det anbefales alligevel, at SUF er opmærksomme på denne risiko og herunder også, om eksempelvis kommunernes krav/ønske om at få den unge hurtigt i beskæftigelse kan være medvirkende til at øge denne risiko.**

Krav fra omgivelserne

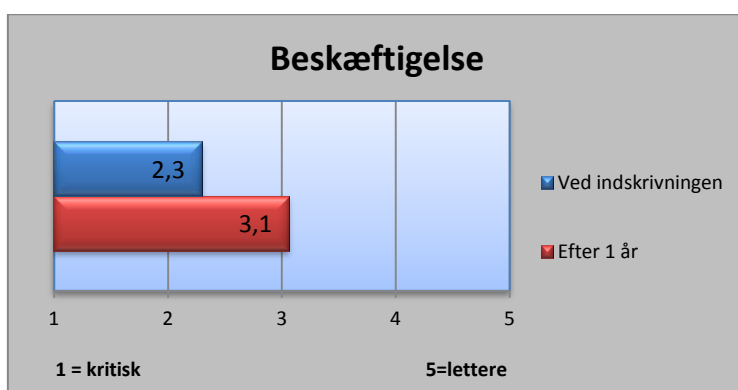
Beskæftigelse

2008: Fem af de 17 unge viser, at de kan varetage et længerevarende forløb; fire er i gang med en uddannelse (to går på teknisk skole og to er i gang med et specielt tilrettelagt forløb i samarbejde med Center for Autisme) og én ung er i aktivering/praktik. Af de øvrige 12 unge vurderes fire til at kunne varetage et forløb, mens 10 ikke er i stand til at fastholde sig i uddannelse eller job. For de fire, der kan men ikke er i beskæftigelse, gælder det, at to netop skal til at starte et forløb (med støtte), mens de to andre i samarbejde med deres socialkonsulent er ved at finde frem til en uddannelse eller job, som de vil kunne varetage.

2009/2010: Der er nu otte af de unge, der er i gang med et uddannelses/arbejdsforløb (fire er i gang med en udannelse, én er kommet i job og tre er i aktivering/praktik), mens øvrige fire vurderes til at kunne varetage et længerevarende forløb.

For de fire gælder det, at én er sygemeldt på grund af en fysisk sygdom, og én har økonomi som gør, at hun ikke behøver at arbejde¹³. Endelig er der to unge som ikke er i gang med uddannelse eller arbejde, men som vurderes til at kunne varetage et forløb med støtte.

Fem unge er fortsat ikke i stand til at arbejde, enten på grund af misbrugsproblemer, eller fordi deres psykiske problemer fortsat er så massive, at de ikke kan varetage et forløb.

Tabel 18: Udviklingen i de unges problemer ift. beskæftigelse.

¹³ Socialkonsulenten til den pågældende unge fortæller, at der er fokus på, at den unge skal i arbejde, men at den unges økonomiske frihed på dette tidspunkt giver hende lidt ro og gør, at hun ikke er presset til at skulle starte på et job lige nu.

Beskæftigelse: vurdering af faktorerne bag resultaterne og anbefalinger:

- Resultatet i forhold til beskæftigelse anses som positivt, da en del af de unge har så alvorlige problematikker, at det ikke er målet, at de skal kunne varetage et job. For eksempel Mikkel, der indtil indskrivningen i SUF ikke var blevet i samme behandlings-tilbud i mere end en måned, førend han forlod stedet. Målet for Mikkel har i første omgang været at få ham til at blive i SUF, modtage hjælpen og få opbygget struktur i dagligdagen.
- For de syv unge, der har ASF, gælder det generelt, at de ikke vil kunne komme til at klare et liv uden støtte, og for mange gælder det, at de vil have svært ved at fungere i et almindeligt job. Det samlede resultat i forhold til beskæftigelse skal ses i lyset af dette og må derfor anses som positivt.
- Vi ser, at flere unge efter det første år er i stand til at passe uddannelse eller job, og socialkonsulentens støtte er en væsentlig faktor i forhold til at skabe dette resultat. Styrken ved SUF's tilbud i forhold til at få de unge i beskæftigelse er dels socialkonsulenternes tætte kontakt med de unge, deres fleksibilitet i forhold til kontakten, og deres mulighed for at indgå i dialog med arbejdspladsen/ uddannelsesstedet i forhold til at finde løsninger, hvis den unge har svært ved at honorere kravene. Dette ser vi blandt andet med de unge, der er i gang med et forløb på Center for Autisme, men det gælder også for andre unge. For eksempel Malthe, der i en periode var i aktivering, og hvor socialkonsulentens tætte kontakt med arbejdspladsen var en væsentlig faktor i forhold til, at han ikke faldt fra.
- I en af de situationer, hvor de unge ikke formåede at blive i et forløb, kunne frafald måske være undgået, hvis socialkonsulenten her havde haft tættere kontakt til skolen. **Det anbefales derfor, at SUF er opmærksomme på styrken i, at de får en koordinerende rolle i de unges liv og herunder har en tæt kontakt til skole eller uddannelsessted.**

"Jeg vækkede ham og hentede ham rigtig mange morgener og kørte ham de 25 km ud aktiveringsprojektet. Det gjorde jeg måske i en måned eller to og så gik han gradvist over til at tage bussen derud".

- Socialkonsulent til Malthe

"Det har været en sej proces blandt andet det med at komme op om morgenen og at tage sig sammen. Det er jo svært at sige, hvordan det ville have været hvis SUF ikke havde været dér, men jeg tror, at det havde været svært at få fat i ham, og jeg tror processen havde været meget længere."

- Sagsbehandler om Malthe

"Så fandt vi ud af, at viceværterne i boligselskabet manglede en assistent og havde plads til en som Anders. Jeg fortalte dem, hvad problemerne var, og hvordan det kunne indvirke på dagligdagen. Det var de ok med og ville gerne give det et forsøg. Vi var til samtale i går, og de er hamrende glade for ham.

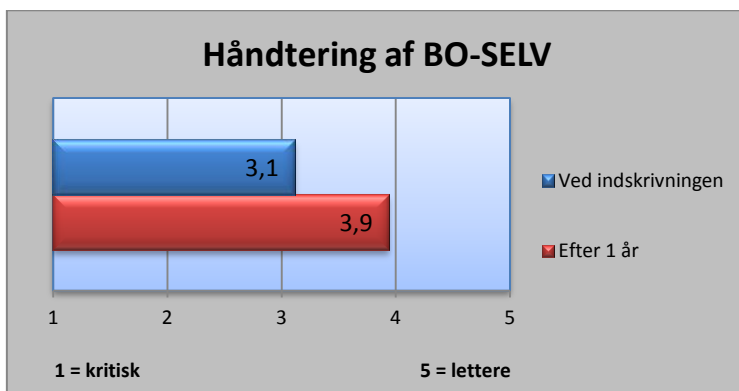
- Socialkonsulenten om Anders

Almindelig daglig levevis (ADL)

2008: Håndtering af ADL er et problem for størstedelen af de unge. Tre af de 17 unge har brug for støtte til at klare stort set alt ADL. For en del af de unge, der har problemer med ADL gælder det, at de dels har svært ved at overskue de ting, der skal gøres, og dels har koncentrationsbesvær, der betyder, at de har svært ved at holde fokus på opgaverne.

To har helt styr på ADL, og så er der én enkelt, der udadtil har styr på alt, hvad der hedder lejlighed og huslige gøremål, men hvor det imidlertid er tvangspræget og derfor tolkes negativt.

2009/2010: Efter et år har 10 ud af de 17 kun brug for støtte til enkelte områder af ADL, hvor det for de fleste drejer sig om, at de har brug for støtte til at varetage deres økonomi. De unge, der fortsat har brug for en mere massiv støtte inden for dette område, er primært de unge med ASF.

Tabel 19: Udviklingen i de unges problemer med håndtering af ADL.

Håndtering af ADL: vurdering af faktorerne bag resultaterne og anbefalinger:

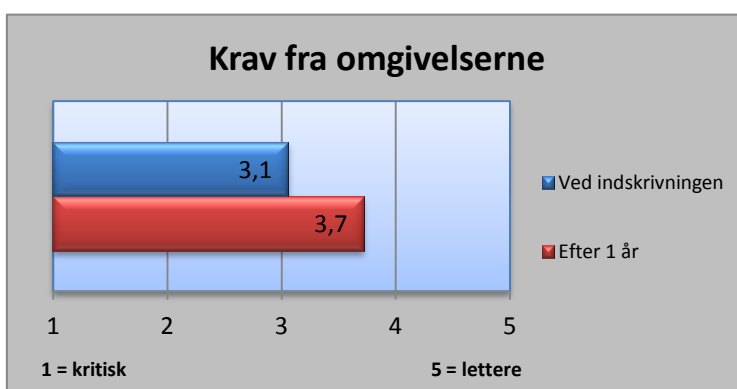
- Det er en stor styrke ved SUF, at de generelt tilbyder omfattende hjælp til ADL-træning. Dette giver de unge struktur og ro i hverdagen, hvilken igen er med til at frigøre noget energi, som de kan bruge i forhold til at arbejde med andre problematikker. Samtidig er det positivt, at samværet omkring løsningen af praktiske opgaver giver mulighed for, at socialkonsulenten og den unge kan lære hinanden bedre at kende.
- I de situationer, hvor vi ikke ser fremgang inden for de unges håndtering af ADL, skyldes det generelt, at socialkonsulenterne lægger vægt på, at de ikke skal gøre

tingene *for* de unge, men *med* de unge. Dette kan betyde en mere langvarig proces i forhold til at få de unge til at varetage forskellige praktiske gøremål. Vi ser et eksempel på, at dette resulterer i utilfredshed blandt forældrene, der ikke synes, at socialkonsulenten gør nok på dette område. Derfor anbefales det generelt, at socialkonsulenterne er tydelige omkring deres arbejdsmetoder for derved at sikre et godt samarbejde med forældrene. Dette gælder både over for forældrene, men også mere generelt over for andre samarbejdspartnere, såsom skoler, sagsbehandlere i kommunen, mv.. Dette bliver diskuteret mere indgående i del 1.

Krav og forventninger fra omgivelserne (sagsbehandlere, pårørende mv.):

2008: De unge har generelt svært ved at håndtere omgivelsernes krav og forventninger. Det gælder både kravet om, at kunne indgå i sociale sammenhænge, varetage et job og være i stand til at bo i egen lejlighed. 15 unge har i større eller mindre grad problemer med at leve op til de krav, der stilles til dem. 12 unge vurderes til at have meget svært ved at honorere krav. Det betyder, at de har svært ved at leve op til både sociale, arbejdsmæssige og praktiske krav, eller at et af områderne volder særligt mange problemer. Tre af dem vurderes til kun at have problemer med at leve op til nogle former for krav, mens to af de unge slet ikke har problemer med krav.

2009/2010: Seks af de unge er blevet bedre til at leve op til omgivelsernes krav. De er blevet bedre til at forstå krav og at det er nødvendigt at leve op til dem. For eksempel Dorthe, der er blevet bedre til at se det positive og til at se muligheder. Det betyder også, at hun har nemmere ved at leve op til de krav, hun møder. Syv ud af de 17 unge har dog fortsat svært ved at leve op til krav og forventninger.

Tabel 20: Udviklingen i de unges problemer med at håndtere krav fra omgivelserne (sagsbehandlere, pårørende mv.).

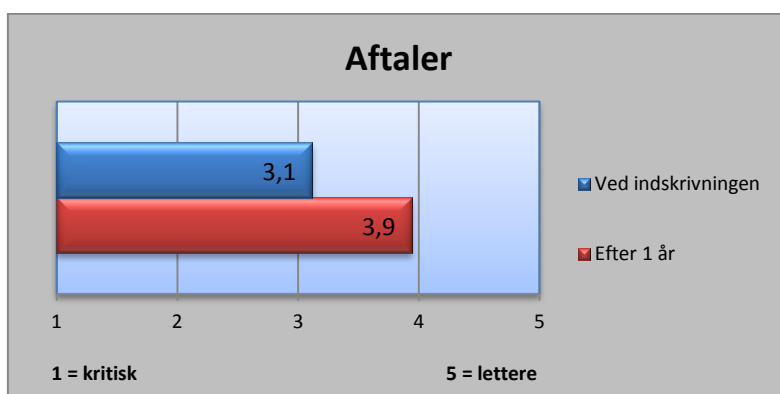
Krav og forventninger fra omgivelserne: vurdering af faktorerne bag resultaterne og anbefalinger:

- Som nævnt i forhold til ADL betyder socialkonsulenternes støtte til ADL, at de unge får lidt mere ro og dermed overskud i hverdagen. Dette frigiver plads og rum til, at de unge i højere grad bliver i stand til leve op til andre krav, såsom krav om job eller uddannelse. Socialkonsulenternes støtte er dermed medvirkende til, at flere unge generelt bliver bedre til at leve op til de krav og forventninger, de møder. Her ser vi et eksempel på, at arbejdet med et område af de unges liv smitter af på arbejdet med andre områder. SUF arbejder som nævnt med alle områder af de unges liv. Det betragtes som en styrke, da det muliggør, at de for alvor kan arbejde med denne synergieffekt. Dette er beskrevet nærmere i del 1, afsnit 1, hvor det ligeledes anbefales, at SUF efterstræber en større tydelighed omkring deres helhedsorienterede tilgang og styrken ved denne.

Aftaler

2008: Syv af de 17 unge har ikke problemer med at overholde aftaler. Tre har problemer med det, men ved at det er et problem og arbejder med det. Syv er ikke i stand til at overholde aftaler. For to gælder det, at de kan få det så psykisk dårligt, at de enten aflyser eller udebliver fra aftaler, én glemmer aftalerne, og for de øvrige gælder det, at de handler meget lystbetonet, hvilket kan betyde, at de undlader at dukke op, hvis der viser sig noget andet, der er mere spændende.

2009/2010: 11 af de unge har ikke problemer med aftaler. To har forsat problemer med at overskue og overholde aftaler, men formår generelt med støtte at overholde dem. Tre af de unge har det fortsat meget svært ved at overholde aftaler, det gælder blandt andet en af de unge, der er faldet tilbage i misbrug.

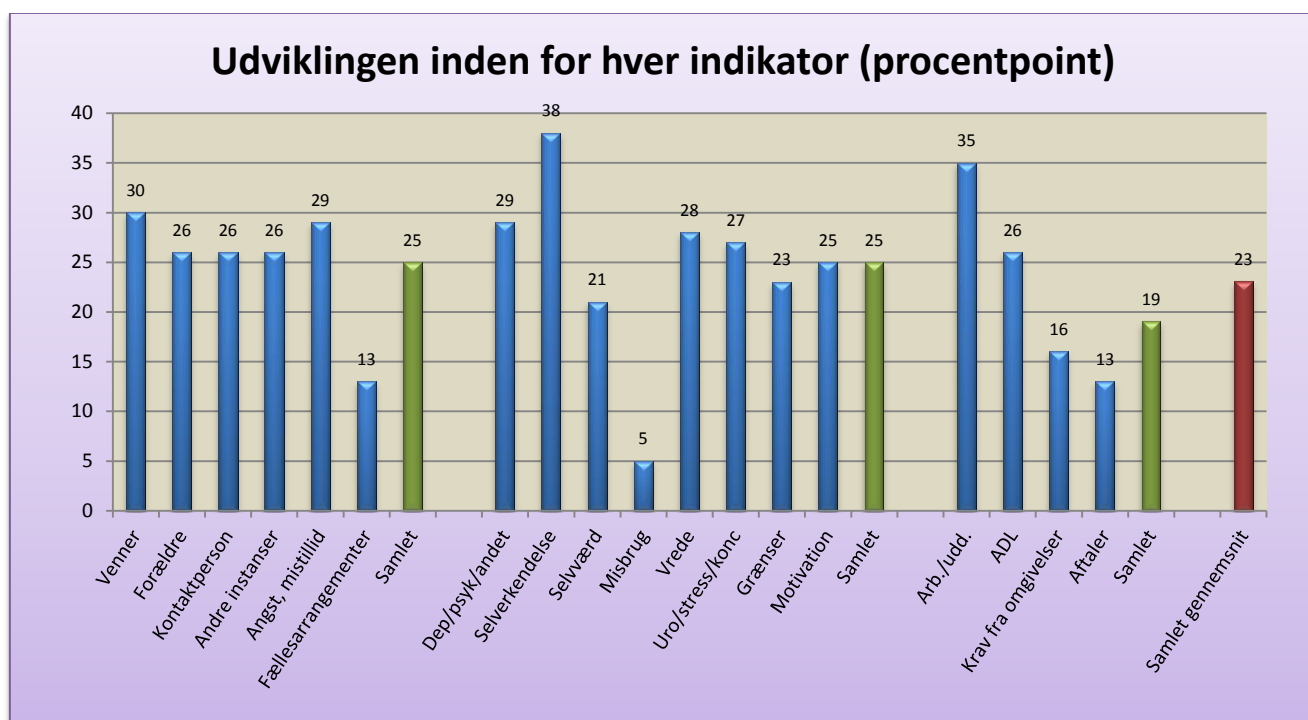
Tabel 21:Udviklingen i de unges problemer med at forstå og overholde aftaler.

Aftaler: vurdering af faktorerne bag resultaterne og anbefalinger:

- De unge i SUF mødes individuelt med deres socialkonsulent, hvilket er med til at træne de unge i at overholde aftaler. Det anbefales, at socialkonsulenterne opretholder dette fokus på at træne aftaler, da det er en væsentlig faktor i forhold til den positive udvikling inden for dette område.

Samlet set

Den samlede udvikling for gruppen af unge går fra 3,0 ved indskrivningen til 3,7 efter et år. Det betyder, at vi hos de unge i gennemsnit ser en fremgang på 23 procent (se tabel 22). Det vil sige, at tager vi udgangspunkt i den samlede udviklingen inden for alle 18 indikatorer, så har de unge i gennemsnit fået reduceret deres problemer med en fjerdedel.

Tabel 22: Den samlede udvikling inden for de enkelte indikatorer.

Tabel 22 viser udviklingen inden for de enkelte indikatorer. Ser vi på de enkelte hovedområder, ser vi inden for det sociale område den største fremgang på "angst/social fobi/mistillid" (29 procent). Inden for det psykiske område er den største fremgang

”selverkendelse” (38 procent), og endelig ser vi inden for området ”krav fra omgivelserne”, at ”arbejde/uddannelse” har haft størst fremgang (35 procent).

De indikatorer, hvor vi ser den mindste udvikling er inden for ”fællesarrangementer” (13 procent), ”misbrug” (5 procent) og ”aftaler” på 13 procent.

Vurdering af faktorerne bag resultaterne og anbefalinger:

- Den store udvikling i forhold til selverkendelse vurderes positivt. SUF lægger vægt på, at en styrkelse af de unges selverkendelse vil være medvirkende til, at de unge bliver mere bevidste om deres problemer, hvilket vil bidrage til udvikling på andre områder: har en ung erkendt et problem i forhold til psykiske problemer, vil det bane vejen for, at han/hun kan arbejde med det. I takt med, at det sker, frigøres der energi, som muliggør, at den unge samtidig kan arbejde med andre områder, og det skaber samtidig grobund for en mere langsigtet udvikling.
- Vi ser en stor procentvis fremgang i forhold til de unges evne til at varetage enten job eller uddannelse. Dette bekræfter tidligere vurdering af, at SUF's helhedsorienterede tilgang bidrager positivt til at få de unge i beskæftigelse.
- Vi ser, at der er en meget lille fremgang i forhold til misbrug. Indikatoren i forhold til misbrug blev kun målt for 10 af de unge, da der ikke blev spurgt til dette hos de syv unge med ASF¹⁴. Den lille fremgang skyldes de to unge, der var stofmisbrugere, og som havde tilbagefald i løbet af det første år. Se vurdering side 44.
- Den lille fremgang i forhold til fællesarrangementer og aftaler skal ses i sammenhæng med, at de 17 unge allerede fra indskrivningen samlet blev vurderet godt i forhold til begge områder. Størstedelen af de unge brugte og var glade for fællesarrangementerne, og de var generelt gode til at overholde aftaler.

¹⁴ I undersøgelsen blev der lavet to forskellige skemaer til brug af indeksvurderingerne (skema 1-3); et generelt og et skema specielt udviklet for unge med ASF. Skalaerne på dette skema er en anden og tager udgangspunkt i, at denne gruppe blandt andet har det særligt vanskeligt i forhold til at indgå i sociale relationer. I forbindelse med udarbejdelsen blev det vurderet, at misbrug ikke var en relevant indikator for denne gruppe.

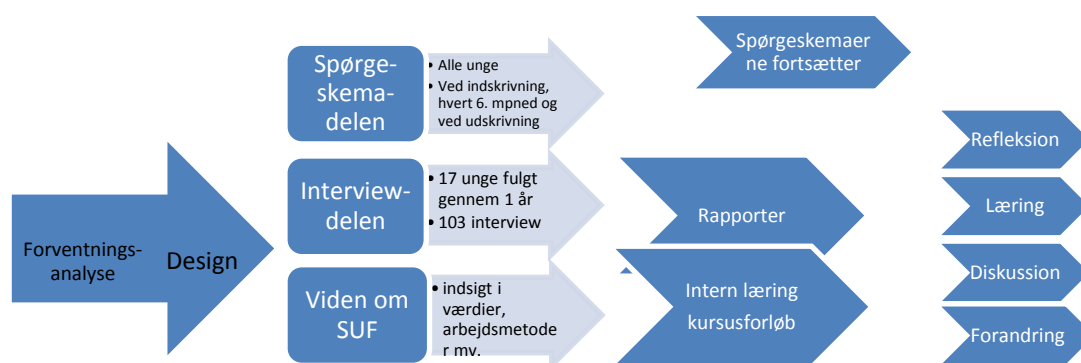
Del 3: UNDERSØGELSENS OPBYGNING

SUF's evaluerings- og dokumentationsprojekt

Dokumentations- og evalueringsprojektet er sat i gang for at synliggøre resultater af SUF's arbejde og sikre intern læring. Vi fik til opgave at vurdere, om SUF gør det, de siger, de gør. Målet har således dels været at evaluere SUF's arbejde, og dels at få implementeret et evalueringssystem i organisationen, der gør SUF i stand til fortsat at sikre og styrke kvaliteten i arbejdet.

Det samlede evalueringsprojekt består dels af en kvalitativ (interview) undersøgelse, og dels af en kvantitativ (spørgeskema) undersøgelse. Se figur 3.

Spørgeskemaundersøgelsen er en fortløbende undersøgelse, der består i, at der for alle unge, der bliver indskrevet i SUF, bliver udfyldt et elektronisk spørgeskema senest tre måneder efter indskrivning og herefter løbende hver 6. måned. Dette gør os i stand til at følge udviklingen hos alle de unge, der bliver indskrevet i SUF. Den kvalitative undersøgelse er baseret på 103 interviews med unge, socialkonsulenter, eksterne samarbejdspartnere og pårørende, hvor vi over en kortere periode har fulgt 17 af SUF's unge. Denne rapport omfatter interview-delen af projektet.

Figur 3: Evalueringsdesign

Evalueringen er designet med udgangspunkt i en forundersøgelse og en forventningsanalyse. I forundersøgelsen klarlagde vi, hvordan SUF arbejder: mål, værdier og pædagogisk grundlag. Denne viden er ligeledes blevet brugt i analysen af data, hvorfor denne komponent i modellen også er en del af selve evalueringen.

Forventningsanalysen er en eksplorativ interviewundersøgelse med 16 stikprøveinterviews, hvor både de unge selv, socialkonsulenter, pårørende og eksterne samarbejdspartnere beskrev deres forventninger til SUF. Forventningsanalysen viste, at, på trods af en overordnet enighed, havde de forskellige grupper alligevel mange forskellige forventninger til det arbejde, der udføres. For eksempel havde forældrene

primært fokus på, at den unge skulle håndtere dagligdagen og det at bo i egen bolig. De unge havde fokus på at ville leve et normalt liv, hvor mange blandt andet fremhævede vigtigheden af venner og kæreste. Eksterne samarbejdspartnere anså resultater i forhold til beskæftigelse som centralt, og endelig fremhævede socialkonsulenterne ofte vigtigheden i at styrke de unges selverkendelse og selvværd.

I forhold til designet af undersøgelsen har det også været væsentligt, at de fire grupper lægger vægten forskelligt. Det gør, at vi måttet spørge os selv, hvor vægten skulle lægges; hvilke succeskriterier skulle være de primære. Vi har i den forbindelse valgt at lægge vægten primært på SUF's egne forventninger, da det er deres arbejde, vi er blevet bedt om at vurdere; gør SUF det, de tror, de gør? Det er dog klart, at hvis SUF ikke lever op til forventningerne fra de unge selv, kunder og samarbejdspartnere, så vil vi ikke kunne sige, at arbejdet er godt gjort. Derfor blev succeskriterier som beskæftigelse, socialt netværk, kriminalitet, misbrug og ADL også toneangivende for undersøgelsen. Samtidig tager vi også udgangspunkt i SUF's egen forandringsteori og teorien om, at stiger de unges selvværd og selverkendelse, så har det en positiv betydning for det videre arbejde med områder, der er problematiske for den unge. Derfor har vi også valgt at måle på indikatorer som netop selverkendelse og selvværd.

Den kvalitative undersøgelse

Den kvalitative del af evalueringen blev påbegyndt i foråret 2008 og tog udgangspunkt i cirka syv procent af de unge i SUF¹⁵. Den løb over ca. 1½ år og fokuserer på deres situation ved indskrivning og et år efter. De 17 unge¹⁶ blev alle indskrevet i begyndelsen af 2008 og er udvalgt alene på baggrund af indskrivningstidspunktet.

Der blev gennemført to interviewrunder; en i 2008 i forbindelse med indskrivningen og en i vinteren 2009/2010. Ved hver interviewrunde er der for hver ung lavet 3-4 interview (et med den unge selv og et med henholdsvis en pårørende, en ekstern professionel og deres socialkonsulent i SUF). Metodisk bygger denne del af evalueringen på dybdegående interviews, der blev udført på baggrund af to interviewguides, der blev udviklet på baggrund af forventningsanalysen. Én interview-

¹⁵ Ved undersøgelsens start var der tale om 10 procent, men da der dels er faldet et par unge fra (se fodnote 12) og SUF dels har oplevet en stigning i antallet af indskrevne udgør de 17 unge i dag ca. syv procent.

¹⁶ Ved undersøgelsens start var der 19 unge med i interview-delen af undersøgelsen. Ved anden runde var dette tal 17 unge. Dette skyldes, at to af de unge i mellemtiden er blevet udskrevet, og hvor det ikke var muligt at lave interviews efter udskrivelse. Den ene unge blev taget ud af kommunen pga. besparelser, og den anden viste sig at have et omfattende misbrug, som det ikke lå inden for rammerne af SUF's tilbud at behandle. SUF har et tilbud om afrusning, men ikke et misbrugsafvænnings tilbud, hvor unge, der misbruger hårde stoffer, kan være i et længere behandlingsforløb. De to unge indgår ikke i undersøgelsen, da det ikke har været muligt at følge og dermed sammenligne deres udvikling.

guide med spørgsmål rettet til den unge selv og én rettet mod de tre øvrige grupper¹⁷ (se bilag). De to interviewguides tog udgangspunkt i tre hovedområder: den unges sociale situation, den unges psykiske situation, samt den unges håndtering af krav fra omgivelser (ADL, beskæftigelse, uddannelse etc.).

På baggrund af interviewene er der foretaget en kodning på et særligt udarbejdet problemindeks, hvor den unges situation vurderes ud fra udvalgte indikatorer – dette på en skala fra 1 - 5, hvor 5 er "lettere" og 1 er "kritisk". Se skema 1-6¹⁸. Hver af de unge er blevet vurderet på alle indikatorer, hvorefter vi har udregnet gennemsnittet for hver indikator (for hver af de to interviewrunder). Dette har gjort os i stand til at følge og sammenligne den samlede gennemsnitlige udviklingen på hver enkelt indikator. Vi har bestræbt os på at lave vurderingerne således, at vi begge har været involveret i processen. For eksempel ved, at vi begge har vurderet de unge, hvorefter vi har sat os sammen, og i tilfælde med uenighed har vi ved hjælp af argumentation baseret på den konkrete case fundet frem til enighed.

Denne fremgangsmåde gjorde os i stand til at sætte tal på den kvalitative data, vi havde indhentet via interviews. Som del af kvalitetssikringen blev disse vurderinger underbygget med citater. Det er her vigtigt at fremhæve, at vurderingen i denne del af undersøgelsen ikke foretages af socialkonsulenten, men af interviewerne.

Interviewerne har herefter samlet alle interviews omkring den samme unge og brugt dem som udgangspunkt for at lave vurderingen af den enkelte unge (vurderingen på indekstal). Disse vurderinger bygger således på flere personer med relation og kendskab til den unge.

17 Begge spørgeguides indeholdt de samme spørgsmål – kun måden, der blev spurgt på var forskellig.

18 Der er blevet udviklet særlige indeksskemaer rettet mod de unge, der har diagnoser inden for ASF. Konkret betyder det, at formuleringerne, der beskriver skalaerne, er tilpasset denne målgruppe. For eksempel indikatoren "forældre", hvor der tages højde for, at denne målgruppes problemerne ift forældrene ofte handler om, at de unge har brug for at løsrive sig fra forældrene. En anden konkret forskel er, at "misbrug" ikke indgår som indikator i skemaerne for unge med ASF, da det ikke er et problem, der generelt karakteriserer denne målgruppe. Se skema 1-6 for de konkrete forskelle.

Skema 1: indeksskema – det sociale område

	Selverkendelse	Selvværd	Misbrug (misbrug af stoffer eller egen krop)	Vrede/frustration / indadvendthed	Uro/stress/ koncentrations- besvær	Grænser	Motivation
LETTERE #1#	Er bevidst om sine udfordringer og ressourcer.	Føler sig ligeværdig på en række områder	Drikker eller ryger (hash) til tider eller slet ikke.	Meget sjældent påvirket af uhensigtsmæssig vrede.	Ikke præget af uro og har sjældent koncentrationsbesvær.	Evner for det meste at sætte relevante grænser.	Ofte motiveret. Ingen synlige problemer med at åbne sig.
MODERAT #2#	Er for det meste i stand til at reflektere over udfordringer og ressourcer.	Lidt selvværd, men stadig usikker på sig selv.	Fest-drikker eller ryger (hash) for meget, men ikke så det påvirker hverdagen.	Fremstår en gang imellem uhensigtsmæssigt vred og frustreret.	Har ofte svært ved at koncentrere sig.	Til tider for grænse-sættende/ grænseløs/ grænseoverskridende.	Til tider motiveret. Åbner sig for nøglepersoner.
ALVORLIGT #3#	Viser til tider en smule indsigt i egne udfordringer og ressourcer.	Dårligt selvværd, hvilket til tider har indvirkning på hverdagen.	Tager hårde stoffer i weekender etc. og/eller misbruger alkohol eller hash, men erkender det og arbejder med det.	Ofte påvirket af vrede, kan til tider være uhensigtsmæssigt indad - eller udadreagerende.	Ofte præget af uro eller stress i, for den unge, belastende situationer, eller er præget af et koncentrations- besvær, der belaster i hverdagen.	Virker ofte rigid/ grænseløs/ grænseoverskridende.	Meget lidt motiveret. Åbner sig til tider.
MEGET ALVORLIGT #4#	Meget lidt indsigt i egen situation.	Meget dårligt selvværd, der påvirker hverdagen.	Er misbruger i en grad, hvor det præger hverdagen og vanskeliggør det pædagogiske arbejde.	Påvirket af vrede i hverdagen og er ofte udadreagerende, eller selvdestruktiv i sin adfærd.	Urolig og stresset i en grad hvor det påvirker den unge i hverdagen.	Stor rigiditet/ meget ofte grænseløs/ grænseoverskridende.	Stort set ingen motivation. Meget svært ved at åbne sig.
KRITISK #5#	Slet ingen selverkendelse.	Stort set intet selvværd. Ønsker (i perioder) at dø.	Har et invaliderende og voldsomt indgribende misbrug.	Sædeles påvirket af vrede i hverdagen, hvilket kommer til udtryk ved selvdestruktivitet eller aggressioner mod andre.	Voldsomt urolig/stresset, hvilket umuliggør at få hverdagen til at fungere.	Total rigid/grænseløs /grænseoverskridende.	Overhovedet ingen motivation. Åbner sig aldrig.

Skema 2: Indeksskema - det psykiske område

	Venner	Forældre	Socialkonsulenten (sk)	Kontakt til andre instanser (sagsbehandler o.l.)	Aftaler	Angst/social fobi/mistillid	Fællesarrangementer
LETTERE #1#	Er rimelig god til at bevare og skabe venskaber.	Et rimeligt velfungerende forhold.	Har en god relation til sk., bruger sk. konstruktivt og positivt. I gode såvel som svære situationer.	Tager selv kontakt til andre instanser.	Overholder aftaler eller giver lyd fra sig hvis ikke.	Er stort set ikke præget af mistillid. Slet ikke af angst eller social fobi.	Deltager gerne.
MODERAT #2#	Det opleves svært at skabe venskaber, men har få, allerede eksisterende, ok venskaber.	Aspekter der ikke fungerer i forholdet.	Åbner sig og relaterer nogenlunde til sk., bruger sk. i svære situationer.	Alle nye aftaler arrangeres af sk., men herefter fungerer kontakten ok.	Overholder ofte ikke aftaler, men er opmærksom på det.	Er præget af lettere mistillid til sine omgivelser.	Deltager.
ALVORLIG #3#	Få og meget lidt givende venskaber.	Dårligt forhold.	Har svært ved at tage problemer op med sk.	Kontakt til andre instanser foregår aldrig uden støtte fra sk. (sk. arrangerer, søger for fremmøde o.l.)	Meget svært ved at overholde aftaler, uden konstant påmindelse.	Er til tider præget af angst eller social fobi eller stor mistillid.	Deltager sjældent og har svært ved det.
MEGET ALVORLIG #4#	Konfliktfyldte u hensigtsmæssige venskaber eller stort set ingen	Meget dårligt forhold.	Har svært ved at bruge og relatere til sk.	Kontakt til andre instanser foregår primært via sk. (sk. afholder møder etc.).	Overholder aldrig ikke aftaler.	En af ovenstående er konstant tilstedeværende i hverdagen.	Deltager aldrig uden støtte.
KRITISK #5#	Ingen – totalt isoleret.	Intet forhold/intet lystpræget forhold.	Ikke muligt at relatere til sk.	Ingen kontakt til andre instanser. Alt foregår via sk.	Overholder aldrig ikke aftaler.	Er totalt invalideret af angst, mistillid eller social fobi.	Deltager aldrig.

Skema 3: Indeksskema: krav fra omgivelserne

	Arbejde, uddannelse (eller alternativ beskæftigelse)	Håndtering af almindelig daglig levevis (ADL)	Krav fra omgivelser (sagsbehandler, pårørende etc.)	Aftaler
LETTERE #1#	Er i gang med et velfungerende forløb og udviser stabil adfærd.	Har ikke problemer med ADL.	Forstår kravene og vil gerne leve op til dem – og er i vid udstrækning i stand til det.	Overholder for det meste aftaler ingen særlig problematik.
MODERAT #2#	Kan fastholde sig selv med støtte fra f.eks. sk.	Har nogenlunde styr på ADL, men der kan være enkelte områder, der kræver støtte.	Synes krav er OK, men har det lidt svært med motivationen.	Aftaler kan være svære at honorere, men det erkendes og der arbejdes med det.
ALVORLIGT #3#	Kan fastholdes med meget støtte og samarbejde mellem sk, arbejde, sagsbehandler etc.	Har en del vanskeligheder med ADL, og der er områder, hvor sk helt må overtage.	Har meget svært ved at prioritere pligter.	Aftaler overholdes med støtte fra sk. (f.eks. konstante påmindelser eller fysisk tilstedeværelse).
MEGET ALVORLIGT #4#	Ikke i stand til at indgå i et længerevarende forløb.	Skal have hjælp til næsten al ADL.	Kan med støtte og imødekommenhed fra omgivelserne acceptere nogle krav.	Svært ved overholde og overskue aftaler. Meget lidt overskud.
KRITISK #5#	Det er umuligt at indgå i nogen form for beskæftigelse pt.	Skal have hjælp til al ADL.	Reagerer destruktivt på krav. Kan ikke honorere dem.	Overholder ikke aftaler. Har intet overskud.

Skema 4: indeksskema – det sociale område (Autisme spektrum forstyrrelser)

	Venner	Forældre	Socialkonsulent (sk)	Kontakt til omgivelser	Angst/Social fobi/Mistillid	Fællesarrangementer o.l.
Lettere #1#	Givende venskaber og har ikke svært ved at skabe og fastholde bekendtskaber.	Bruger og besøger pårørende. Konstruktiv relation. Naturlig løsningsproces.	Har et givende og konstruktiv forhold til sk.	Behov for støtte til første kontakt, ikke nødvendigvis fysisk tilstedeværelse af sk.	Er stort set ikke præget af mistillid. Slet ikke af angst eller social fobi.	Deltager gerne.
Moderat #2#	Svært ved nye mennesker. Meget selektiv.	Ingen synlige problematikker, men kun pligtsmæssig kontakt.	Har et nogenlunde forhold til sk.	Kan selv tage til møder, men kontakt og aftaler skal forestås af sk.	Er ikke umiddelbart præget af angst eller fobi, men mistillid/social usikkerhed kan have indvirkning på brugerens hverdag.	Deltager.
Alvorlig #3#	Primært skuffende og kortvarige venskaber. Der kan være lidt kontakt med andre i tilbuddet.	Sjælden kontakt/manglende løsrivelse: Forholdet er f.eks. præget af forældre-barn relation frem for forældre-voksen.	Har svært ved at tage problemer op med sk.	Kontakt til omgivelser foregår <i>aldrig</i> uden støtte fra sk. eller andre.	Er til tider præget af angst eller social fobi, eller stor mistillid.	Deltager sjældent og har svært ved det.
Meget alvorlig #4#	Overfladiske/konfliktfyldte bekendtskaber. Ingen relation til andre i tilbuddet.	Bruger ikke pårørende konstruktivt.	Har svært ved at bruge og relatere til sk.	Kontakten til omgivelser foregår primært via sk. eller andre. Behov for realitetskorrigering.	Er påvirket af angst i hverdagen.	Deltager aldrig uden støtte.
Kritisk #5#	Ingen venner. Isolerer sig/holdes udenfor. Oplevelse af ensomhed (evt. også i andres selskab). Ingen relation til andre i tilbuddet.	Intet/meget dårligt forhold.	Ikke muligt at relatere til sk.	Ingen kontakt til omgivelser. Stort behov for realitetskorrigering og oversættelse.	Er voldsomt præget af angst eller social fobi. Det invaliderer den unge.	Deltager aldrig.

Skema 5: Indeksskema - det psykiske område (Autisme spektrum forstyrrelser)

	Selverkendelse	Selvværd	Angst (ikke social) /tvangspræget	Vrede	Uro/stress/koncentrationsbesvær	Grænser
Lettere #1#	Har god forståelse for egne problemer og kan udvikle sin forståelse i dialog med andre.	Føler sig ligeværdig på en række områder	Har evt. små ting som undgås i det daglige, men som ikke forstyrrer stort.	Har ingen belastende problemer.	Er ikke præget af uhensigtsmæssig uro/stress og har sjældent koncentrationsbesvær	Evner for det meste at sætte relevante grænser.
Moderat #2#	Kan i dialog se egne problematikker og vil gerne arbejde videre med sine erkendelser.	Har lidt selvværd. Usikker på sig selv.	Oplever utryghed. F.eks. overreaktioner på små hændelser/handler i få bestemte situationer tvangspræget.	B bliver meget vred f.eks. ved oplevelse af uretfærdighed. Kan have svært ved at tolke om noget var med vilje.	Har tendens til at stresses uhensigtsmæssigt i, for den unge, krævende situationer eller har koncentrationsbesvær.	Er til tider for grænsesættende/grænseoverskridende
Alvorlig #3#	Meget lidt selverkendelse, kan vha. dialog indse dele af sine problematikker.	Dårligt selvværd, hvilket til tider har indvirkning på hverdagen.	Til tider uhensigtsmæssigt angst-/tvangspræget.	Kan ikke styre sin vrede f.eks. ved oplevelse af uretfærdighed.	Er ofte præget af uro/stress eller af koncentrationsbesvær.	Virker ofte rigid/grænseoverskridende
Meget alvorlig #4#	Ingen selverkendelse, men der kan tales om problematikker dog uden selverkendelse.	Meget dårligt selvværd, der påvirker hverdagen.	Angst-/tvangspræget i hverdagen.	Er påvirket af vrede i hverdagen, kan være både ind- og udadreagerende.	Er urolig/stresset i en grad, hvor det påvirker den unge i hverdagen.	Stor rigiditet/meget ofte grænseoverskridende
Kritisk #5#	Ingen selverkendelse og konfrontation vækker voldsom frustration.	Stort set intet selvværd. Ønsker (i perioder) at dø.	Ekstrem angst eller tvangspræget, hvilket påvirker hverdagen meget.	Er særdeles påvirket af vrede i hverdagen, hvilket kommer til udtryk ved at skade sig selv eller aggressioner mod andre.	Er voldsomt urolig/stresset, hvilket umuliggør at få hverdagen til at fungere.	Total rigid/grænseoverskridende

Skema 6: Indeksskema: krav fra omgivelserne (autisme spektrum forstyrrelser)

	Arbejde (eller alternativ beskæftigelse)	Uddannelse	Botræning (ADL)	Krav fra omgivelser (sagsbehandler, pårørende etc.)	Aftaler
Lettere #1#	Er i gang med et velfungerende forløb og udviser stabil adfærd.	Er i gang med et velfungerende forløb og udviser stabil adfærd.	Har ikke problemer med ADL.	Forstår kravene og vil gerne leve op til dem – og er i vid udstrækning i stand til det.	Overholder for det meste aftaler ingen særlig problematik.
Moderat #2#	Kan fastholde sig selv med støtte fra f.eks. sk.	Kan fastholde sig selv med støtte fra f.eks. sk.	Har nogenlunde styr på ADL, men der kan være enkelte områder, der kræver støtte.	Synes krav er OK, men har det lidt svært med motivationen.	Kan overholde aftaler med støtte.
Alvorlig #3#	Kan fastholdes med meget støtte og samarbejde mellem sk, arbejde, sagsbehandler etc.	Kan fastholdes med meget støtte og samarbejde mellem sk, skole, sagsbehandler etc.	Har en del vanskeligheder med ADL, og der er områder, hvor sk. helt må overtage.	Har meget svært ved at prioritere pligter.	Svært ved at overholde aftaler uden støtte. Men forstår dem.
Meget alvorlig #4#	Er ikke i stand til at indgå i et længerevarende forløb.	Er ikke i stand til at indgå i et længerevarende uddannelsesforløb.	Skal have hjælp til næsten al ADL.	Kan med støtte og imødekommenhed fra omgivelserne acceptere nogle krav.	Svært ved at overskue og forstå aftaler.
Kritisk #5#	Det er umuligt at indgå i nogen form for beskæftigelse p.t.	Det er umuligt at indgå i nogen form for uddannelsesstruktur.	Skal have hjælp til al ADL.	Reagerer destruktivt på krav. Kan ikke honorere dem.	Overholder ikke aftaler. Forstår ikke meningen med dem.

Dokumentation – ikke kun et spørgsmål om tal

SUF er i dag opmærksomme på det øgede krav om, at også pædagogiske tilbud kan dokumentere deres indsats, og har derfor også et ønske om at kunne sætte tal på denne udvikling. Dette ønske imødekommes af indeksskema og vurderingerne. Det skal imidlertid understreges, at resultaterne af evalueringen skal ses i sin helhed. Analysen er lavet dels med udgangspunkt i de tal, der er kommet ud af indeksvurderingerne, men er også baseret på en analyse af de kvalitative interviews, samt på den viden og indsigt i SUF's arbejde, som evaluatorene har fået i løbet af processen. Denne del af analysen gør det muligt også at evaluere på processen og dermed ikke kun se på udviklingen fra en talværdi til en anden. Et tiltag vi har fundet nødvendigt netop i forhold til evalueringer inden for det specialiserede socialpædagogiske område, hvor arbejdet med de unge er en proces – og ofte en lang proces.

Kvalitetssikring

Vi sikrer pålideligheden gennem flere tiltag. Projektet er designet af cand.scient.soc. Sofie Bertolt Nielsen og er funderet eksternt ved sparring om undersøgelsens metoder og resultater med konsulent Suni Poulsen– cand.psych.aut. og partner i Marketminds, som er et analysebaseret konsulenthus. Derudover arbejder vi med flere internt kvalitetssikrende metoder:

- Forventningsanalysen – hvor vi har bedt både eksterne, pårørende og brugere om at komme med deres forventninger til SUF, frem for selv at definere succeskriterierne, vi vil evaluere vores arbejde ud fra.
- Tre-fire interview om hver brugers situation – vi beder ikke blot socialkonsulenten om at vurdere, men også brugeren selv, en ekstern og en pårørende.
- Vurderinger forankres i predefinerede skalaer – det bliver tydeliggjort, hvorfor en brugers situation vurderes, som den gør.
- Ved hjælp af en ekstern psykolog kontrolleres vurderingerne - vurderingerne foretages af interviewer selv, men tilfældige interviews vurderes ligeledes af en ekstern psykolog for herved at se i hvilken grad, der er overensstemmelse mellem vurderingerne.

Litteratur

Bandura, Albert (1997): *Self-efficacy: the exercise of control*.

Bjørnholt, Bente (2008): "Kvalitet og kvalitetsundersøgelser – Hvad er det?" i Bjørnholt, Bente, Goul Andersen, Lolle (red.): *Bag kulissen i konstruktionen af kvalitet*, Odense: Syddansk Universitetsforlag

Egelund, T., Jakobsen, T. B., Hammen, I., Olsson, M. & Høst, A. (2010) *Sammenbrud i anbringelser af unge. Erfaringer, forklaringer og årsagerne bag* (rapport). Det nationale forskningscenter for velfærd (SFI). ISBN: 978-87-7487-966-4.

Jensen, Bente (2005). *Kan daginstitutioner gøre en forskel? En undersøgelse af daginstitutioner og social arv*. Det nationale forskningscenter for velfærd (SFI), ISBN: 87-7487-785-2

Hansen, Finn Kenneth, Malmgren, Marianne & Højland, Marianne (2006): *Indsatsen for udsatte børn og unge. – en analyse af tilbud, foranstaltninger og initiativer i tilknytning til Børne- og Ungdomsforvaltningen i Københavns Kommune*.

Haahr, Niels & Engelbrekt, Preben (2010): Viden til læring og udvikling – evaluering og anvendelse af forandringsteori i Unge og Sorg i *Evalueringsnyt* nr. 25.

Søndergaard, Niels Matti & Jacobsen, Rasmus Højbjerg (2010): Hvordan isolerer vi sammenhængen mellem indsats og resultat i *Evalueringsnyt* nr. 25.

KREVI (2009): *Kvalitetsmåling i et kvalitativt perspektiv. En undersøgelse af perspektiver på kvalitet og kvalitetsvurdering på dagtilbudsområdet*. www.krevi.dk

KREVI (2010): *Når nationale indikatorer bliver lokale – lærerige erfaringer fra det nationale indikatorprojekt på sundhedsområdet*. www.krevi.dk

SFI Compell (2006): Efterværn for anbragte unge – træning i voksenliv i *Hvad virker? Evidens om effekter*, nr. 4: 2006. Artikel, der bygger på denne Compell forskningsoversigt: Donkoh C, Underhill K, Montgomery P: *Independent living programs for improving outcomes for young people leaving the care system*. www.campbellcollaboration.org

Servicestyrelsen (2010): En styrket indsats for sindslidende i *SOCIALT FOKUS: UDSAT*, august 2010